

Nr 7 1953

35 ARG.

UPPLAGA: 11.200 EX.

BRANDKÅRS-

tidshvit

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C - TELEFON 213606 - POSTGIROKONTO NR 4870

Den nya släckningstaxan

År 1945 fastställde dåvarande riksbrandinspektören Lundgren en maximitaxa för ersättning av släckningskostnader vid släckningshjälp olika kommuner emellan. Denna maximitaxa kom också att bli normerande för den släckningskostnadsersättning, som brandförsäkringsbolagen sedan gammalt brukat lämna kommunerna. Med hänsyn till den allmänna prisstegring, som sedermera ägt rum, har sedan något år tillbaka förhandlingar pågått mellan riksbrandinspektören och försäkringsbolagen angående en revidering av taxan. Resultatet härav har såtillvida blivit negativt, att riksbrandinspektören nu funnit sig för sin del icke böra utfärda någon ny taxa alls, eftersom enligt brandlagens föreskrifter släckningshjälp kommunerna emellan skall ersättas efter skälig självkostnad och icke efter schablonmässiga grunder. Försäkringsbolagen, för vilka det av praktiska skäl är nödvändigt med enhetliga normer, ha i detta läge enat sig om en taxa, som kommer att tillämpas fr. o. m. den 1/7 1953.

Den väsentligaste nyheten i denna taxa är en kraftig förhöjning av timersättningen för släckningspersonalen. Hittills har denna utgjort 5:— för befälhavare och 3:— för övrig släckningspersonal. Enligt de nya bestämmelserna utgår ersättning till befälhavare för utryckningsstyrkan med 9:— för första timmen och

7: 50 för efterföljande timmar samt till övrig släckningspersonal med 6:— för första timmen och 4: 50 för efterföljande timmar. Härvid räknas påbörjad timme alltid som hel sådan, medan i övrigt vid brutet timal endast räknas tid om minst en $\frac{1}{2}$ timme, vilken då räknas som hel timme. Till manskap, som vid kommunal brandkårs utryckning utanför eget tjänstgöringsområde inkallas som vakt på brandstationen, utgår ersättning för kommunernas härav föranledda merutgifter, men begränsad till högst 4: 50 per timme.

Taxan är alltjämt att betrakta såsom *maximitaxa*, d. v. s. i den mån kommunens självkostnader äro lägre än ovan angivna timersättning utgår ersättning endast med självkostnaderna. Detta gäller även beträffande taxans ersättningsgrunder i övrigt. Vidare kvarstår i den nya taxan bestämmelsen att ersättning till främmande brandkår som regel utgår för högst nio man inkl. befäl från varje brandkår.

Bland övriga nyheter i taxan kan nämnas vissa justeringar av ersättningen för maskindriven spruta samt framför allt nya ersättningsgrunder för tryckslang. Beträffande tryckslangen har ersättning hittills utgått med 10 % av nyanskaffningsvärdet för all vid tillfället vattenfylld slang exkl. till slangen hörande kopplingar. Enligt den nya taxan utgår ersättningen med 10 % av dagspriset för närmast invid

Kolsyra i teori och praktik

Av förste byråingenjör Bror Funck.

(Forts. från föreg. nummer.)

B. SLÄCKNINGSMETODER.

Släckning kan ske dels genom *total fyllning*, dels *lokal besprutning*. En variant på den totala fyllningen benämnes *långtidssläckning*, som tillgripes mot långsamt brinnande ämnen, pyrande brand och glöd.

1. Total fyllning.

a. Kolsyrebehov.

Den totala fyllningen går ut på att i ett slutet rum sänka luftens syrehalt under sådant värde, att fortsatt brand omöjliggöres. Kolsyran tillföres rummet momentant eller blixtnabbt för att snarast slå ned elden. Metoden lämpar sig därför bäst för bekämpning av brand i vätskor och oljor eller i sådana ämnen, som ej efterlämna glöd med större värmeinhåll.

Som typiska skyddsobjekt kan anföras fartygs maskinrum, celler för oljefyllda elektriska apparater, tankar för vätskor och oljor samt andra förrådsutrymmen för dylika.

För att vi skall kunna bestämma den för skyddet erforderliga kolsyremängden, måste först det slutna rummets nettovolym beräknas. Som allmän regel gäller nämligen, att i rummet befintliga ogenomträngliga kroppars volym skall från dragas totalvolymen. Om ett maskinrums totala utrymme är 200 m³ och maskinernas volym 30 m³, skall kolsyrebehovet beräknas efter 170 m³ luftvolym. Gäller däremot skyddet en förrådslokal måste dennas bruttovolym ligga till grund för bestämningen. I detta fall varierar nämligen nettovolymen från tid till annan med lagerhållningen.

Vi har tidigare funnit den teoretiskt minsta mängden kolsyra vara 0,24 m³ vid homogen

brandstället använd vattenfylld slang och 5 % av dagspriset för övrig vid tillfället vattenfylld slang, alltjämt exkl. kopplingar. Till närmast invid brandstället använd slang räknas härvid högst 400 meter slang för varje i släckningsarbetet deltagande brandkår. Anledningen till denna differentiering av slangersättningen är uppenbarligen att den slang, som befinner sig på relativt nära avstånd från brandplatsen, är utsatt för större nedsmutsning, förslitning m. m. än mera avlägset belägen slang.

Ytterligare förtjänar nämnas, att särskild ersättning hädanefter kommer att lämnas för försäkring med 50: — för varje brandkår, som inkallats såsom släckningshjälp från annan kommun, givetvis under förutsättning att ersättning överhuvudtaget utgår till sådan brandkår.

Försäkringsbolagens skyldighet att överhuvudtaget lämna släckningskostnadsersättning regleras genom en särskild överenskommelse brandbolagen emellan. Enligt denna har tidigare bl. a. gällt, att ersättning till kommunens egen brandkår icke utgår "i samhälle där stadsstadga gäller" och att i sådana samhällen ersättning till främmande brandkår endast utgår med viss i en särskild ortsförteckning fastställd kvotdel av full ersättning. I samband med fastställandet av den nya maximitaxan har i över-

enskommelsen vidtagits en precisering, enligt vilken nyssnämnda undantagsbestämmelse gäller "stad, köping, municipalsamhälle och tätort för vilken stadsstadga gäller". I överenskommelsen har i övrigt huvudsakligen företagits den ändringen att av det ersättningsbelopp, som tillerkännes en kommun, *endast 80 % utbetalas till kommunen själv*, medan återstående 20 % utbetalas av lokalt bolag till länets brandkårsförbund såsom bidrag till dess kostnader för brandskyddsfrämjande verksamhet samt av riksbolag till Svenska Brandkårens Riksförbund för enahanda syfte. Motsvarande procent-satser ha hittills varit 90 och 10 %.

Fråga om ersättning av släckningskostnad, som icke faller under överenskommelsen även som fall där denna icke är klart tillämplig, kan fortsättningsvis liksom hittills hänskjutas till avgörande av en av försäkringsbolagen särskilt tillsatt nämnd kallad Släckningskostnadsnämnden (Stockholm 7), som även har att besluta ifråga om överenskommelsens rätta tolkning. Nämnden består av fyra ledamöter, av vilka två utses av tariffbolagen, en av de ömsesidiga riksbolagen och en av landsbygdens försäkringsbolags förening. Nämnden samarbetar i förekommande fall med Riksbrandinspektören.

T. Genberg.

blandning. En sådan blandning kan självfallet icke åstadkommas inom rimlig tid. Diffusionen kan i detta fall icke hinna göra sig gällande. Man måste därför höja det specifika behovet. Erfarenheten från omfattande försök här i landet, vilkas resultat verifieras av utländska uppgifter, talar för ett minsta behov av 1 kg/m^3 luft. Vi tänker oss ett *hermetiskt* slutet kärl, som tillföres kolsyra till en mängd beräknad efter detta värde. Vid homogen blandning reduceras syrehalten då till c:a 14 %. Om däremot lika stor luftmängd avgick som den tillförda kolsyrans volym skulle inta i rummet, skulle syrekonzentrationen sjunka till c:a 11 %. Intetdera fallet förekommer i verkligheten men siffrorna talar för riktigheten av erfarenheten från de praktiska försöken. Räknar vi därför med ett medelvärde på syrgashalten av 12 % vid homogen blandning erhålles med 1 kg/m^3 luft säker släckning av de flesta brännbara gasblandningarna.

Undantag från det nämnda är sådana, vars övre explosionsgräns ligger högt. Exempel på dylika gaser är acetylen, eter, vissa etylföreningar, koloxid, svavelväte och väte m. fl. Här kan det bli fråga om 3 kg/m^3 eller mer för släckningsresultat.

b. Håltagningar — läckage.

Sällan eller aldrig får vi i praktiken att göra med hermetiskt slutna rum. Tvärtom måste man alltid räkna med stora otätheter i lokalen. Det låter kanske paradoxalt, om man påstår att rummet kan vara ganska otätt utan att släckningen äventyras. Men om vi bara kommer ihåg att kolsyregasen är tyngre än luft och så att säga därför "rinner" genom den, inser vi ganska lätt att läckage på plan, som ligger över skyddsobjektets högsta spelar en underordnad roll.

Ett rum med två håltagningar för ventilation genom skorstensverkan återges i *fig. 4*. Den lägre öppningen är den farligaste. Genom den tränger friskluft in och fram till brandhärden och ut strömmar sjunkande kolsyra. Största uppmärksamhet måste därför ägnas alla håltagningar i höjd med eller på lägre plan än skyddsföremålets högsta.

Dylika öppningar måste spärras på något sätt, antingen genom automatiskt stängande fallluckor eller med kolsyra. Det sagda gäller även eventuellt förekommande fönster. Dettas glas kan sprängas av den explosion, som kan-

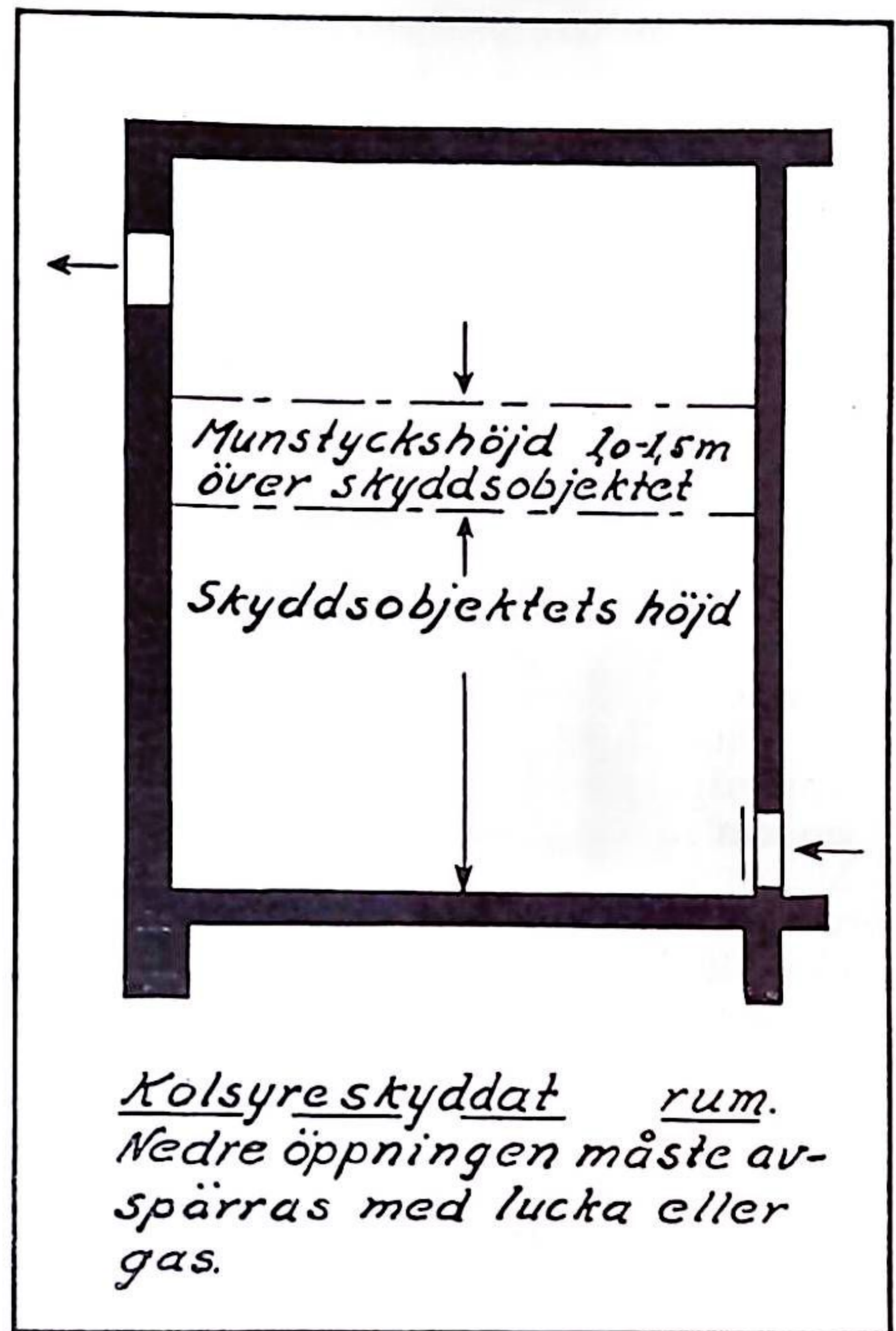

Fig. 4.

ske föregått branden eller av hetta från denna.

Lucka skall monteras på insidan av rummet och äga god tätning mot karmen. Den utföres som falllucka och stängningen sker med hjälp av en *luckavkopplare*. Denna består i princip av en spärr, som hindrar luckan att falla. Spärren påverkas av en i en cylinder rörlig kolv. Cylindern står med ett smalt rör i förbindelse med kolsyreanläggningens matarledning. När kolsyra strömmar ut i ledningen påverkar tryckhöjningen kolven i cylindern, spärren frigöres och luckan faller ned. Ibland kan man klara sig med en enklare anordning bestående av ett smältlås, nitrerad tråd o. s. v., med vilket luckan hålles uppgillrad.

Sker rummets ventilation med hjälp av fläkt, måste denna självfallet automatiskt avstängas. Manöverorganet blir en tryckströmbrytare, vilken påverkas av kolsyretrycket vid utlösningen. Om det av vissa skäl icke är möjligt att avställa fläkten, skall den inträngande luftströmmen ut-

spädas med kolsyra till betryggande värde — omkring 30 % kolsyra.

Normala springor i dörr- och fönsterkarmar etc. inverkar på intet sätt menligt på släckningen. Öppningar över skyddsobjektets högsta plan blir av mindre intresse, ju större avståndet blir mellan de båda punkterna.

c. Munstycksplacering.

Eftersom kolsyregasen icke har tendens att "expandera uppåt", och diffusionen är långsam, skall huvudparten av kolsyreutströmningen äga rum på ett plan, som ligger över skyddsföremålets högsta. Erfarenheten talar för montage av munstycket 1—1,5 m över detta plan. Inom detta område får naturligtvis icke förekomma några öppningar, genom vilka kolsyregasen kan strömma ut.

Munstycken placeras för skydd av icke luckförsedda fönster, varvid försiktigheten även bjuder till skydd av rummets ingångar. Dörr kan nämligen kastas upp vid explosion. Mången gång kan det dessutom vara motiverat att i rummets fyra hörn montera munstycken på en höjd av c:a 0,75 m över golvet. Med hjälp av dessa avsläcks hastigt eventuell brand på detta, inrusande luft utspädes och uppdriften hos denna bromsas.

d. Övertryck.

I akt och mening att skingra den "vidskepelse", som häftar vid kolsyra, har en författare i en uppsats behandlat frågor av vital betydelse, bl. a. faran för övertryck i slutna rum. Vederbörande synes själv vara gripen av den "mystik", som vilar över släckningsmedlet. Efter att ha utfört några tryckmättningsförsök utan att spåra någon tryckförhöjning i rummet, meddelar han, att inga övertryck behöver befarias *icke* ens om rummet är hermetiskt slutet.

Slutsatsen är djärv och *felaktig*, ty den gamle Daltons lag gäller ännu. Den säger oss att en gasblandnings specifika tryck är summan av de enskilda gasernas specifika tryck, som uppkommer om de ensamma uppfyllde ett rum av samma storlek som det, i vilket gasblandningen finnes. Vi omsätter det nämnda i ett exempel för att göra ett förtydligande och väljer ett hermetiskt slutet rum med en rymd av 1 m³. Rummet står i förbindelse med ytterluften medelst en kran. Denna öppnas ett ögonblick, varvid trycket blir detsamma som i om-

givningen. Vid tillfället är detta 1 atm. Luften pumpas sedan ut, och i stället tillför vi rummet 1 kg kolsyra, som har en volym av 0,5 m³. Kolsyregasens specifika tryck blir då 0,5 atm. Kärlet befrias därefter från kolsyra och påfylls ånyo luft av trycket 1 atm. Kolsyra till en mängd av 1 kg tillföres det stängda kärlet. Summan av luftens och kolsyrans specifika tryck blir 1,5 atm och detta tryck skulle uppkomma i ett hermetiskt slutet rum, om detta tillfördes den specifika mängd kolsyra, som vi funnit vara den minsta erforderliga. Huruvida 0,5 atm övertryck skall betraktas som farligt beror uteslutande på rummets mekaniska hållfasthet. Kräver skyddsobjektet höga specifika värden, så stiger givetvis faran för övertryck och övertrycksventiler måste insättas.

Förklaringen till varför inga mätbara övertryck erhöles under de utförda försöken får tillskrivas dels läckage (trots alla tättningsförsök), dels låg specifik utströmning pr tidsenhet. I det senare fallet har balans förefunnits mellan tillförd gasmängd och utströmmande volym luft.

2. Lokal besprutning.

I sin enklaste form utföres lokal besprutning med kolsyresnösläckare, antingen med gas och kolsyresnö eller enbart gas. Släckarna tillhandahållas i olika storlekar. Apparater från 1,5 till 8 kg laddning kallas *handeldsläckare*. De större gå under benämningen *transportabla* släckare. Dessa ha normalt en kapacitet av 10 eller 20 kg laddning. Två eller flera tuber kunna parallellkopplas och monteras på chassi eller utryckningsfordon. Dylika stora enheter förses med ett eller två snörör med stor kapacitet.

Den moderna släckaren av mellanstorlek har en effekt av ungefär 0,35 kg kolsyra pr sekund. Äldre apparater ha mindre, varför modernisering som tidigare nämnts är på sin plats. Kolsyresnösläckaren intill 20 kg laddning är en typisk enmans- och inomhusapparat. Med växlande framgång har den även använts utomhus, varvid resultatet huvudsakligen berott på rådande vindstyrka.

När man talar om lokal besprutning tänker man emellertid icke på kolsyresnösläckaren utan på den fasta installationen som skydd för maskiner, oljebad, sprutlackeringsboxar etc. För dylika installationer kan man icke uppställa några bestämda riktlinjer. Lokala förhållanden, brandriskens karaktär och andra fak-

Telesignals brandalarm
finnes bl. a. hos:

ASEA, Västerås
AB Volvo, Göteborg
Jerfeds Mek. Verkstads AB, Örnsköldsvik
Nya Vermlands-Tidningen, Karlstad
Fastighetskontoret, Hälsingborg
Sabbatsbergs Älderdomshem, Stockholm
Gällivare Älderdomshem, Gällivare
Jakobsbergs Barnhem, Karlstad
Socielunds Skol- o. Vårdhem, Strömsholm
Domkyrkan, Härnösand

Upptäcks ett eldsvådetillbud under de första minuterna, innan elden hunnit sprida sig, finnes stora chanser att bekämpa den och begränsa skadorna.

Telesignals brandalarmanläggning larmar, innan elden skjutit fart.

Med Telesignals vilströmskontrollerade, automatiska brandalarmanläggning har Ni en alltid vaken brandvakt i varje lokal dygnet om.

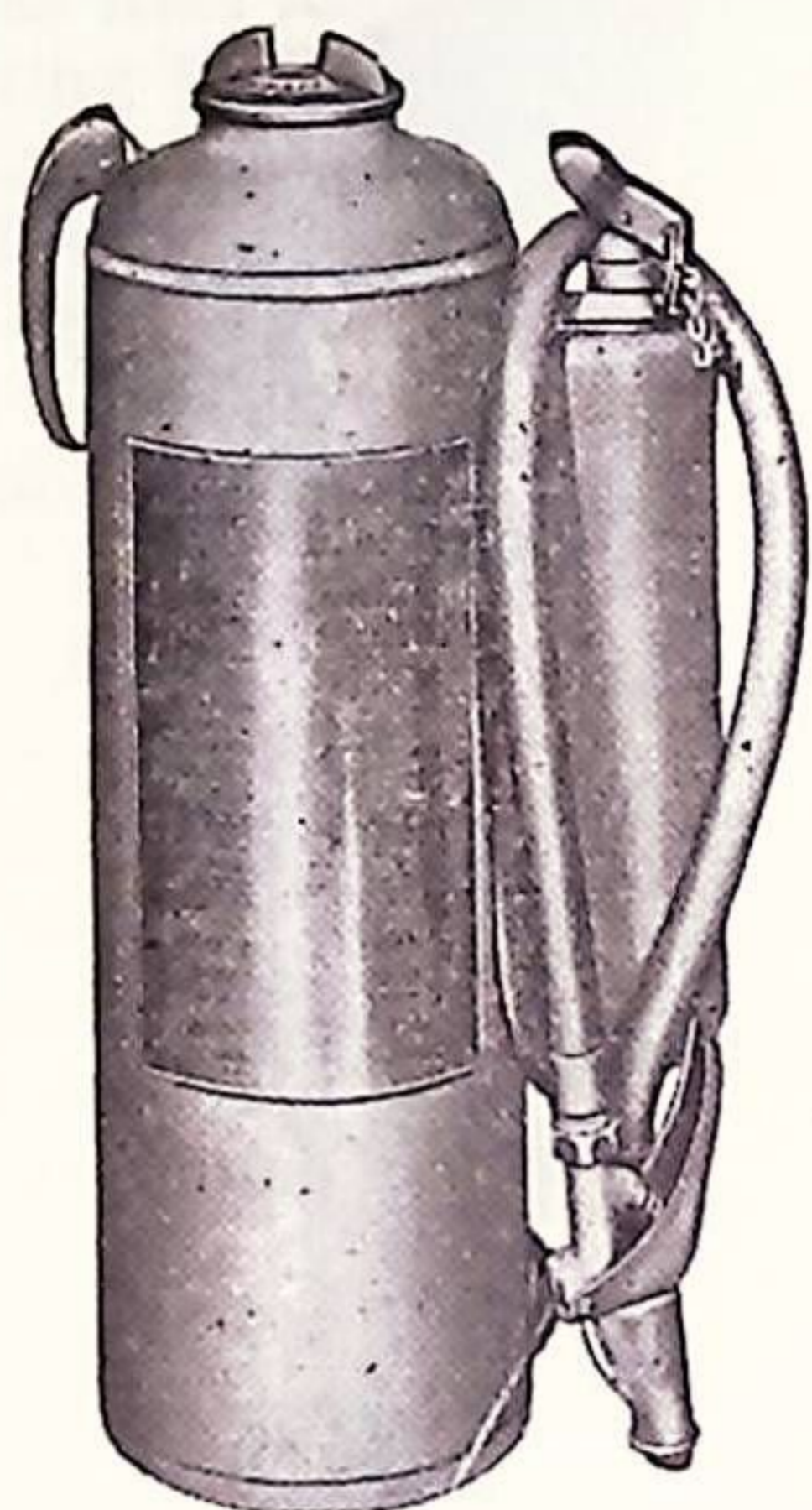
AB Telesignal

Ormbergsvägen 5, Gröndal

Stockholm

Tel. 45 96 60, 45 96 61

Avdelningskontor: Hälsingborg, Nytorpgatan 87 B Tel. 130 09
Borås, Bergdalsgatan 20 .. 208 54
Sundsvall, Box 818 .. Matfors 452

*ANSUL 30 B
Innehåller ca 14 kg pulver*

"PULVERDIMMA"

är intimt förbundet med —

ANSUL-produkterna

Vi införde detta begrepp med ANSUL 30 B 1951, som sedan dess gjort sitt segertåg i vårt land, liksom tidigare över hela världen.

Nu kommer storebror

ANSUL 350

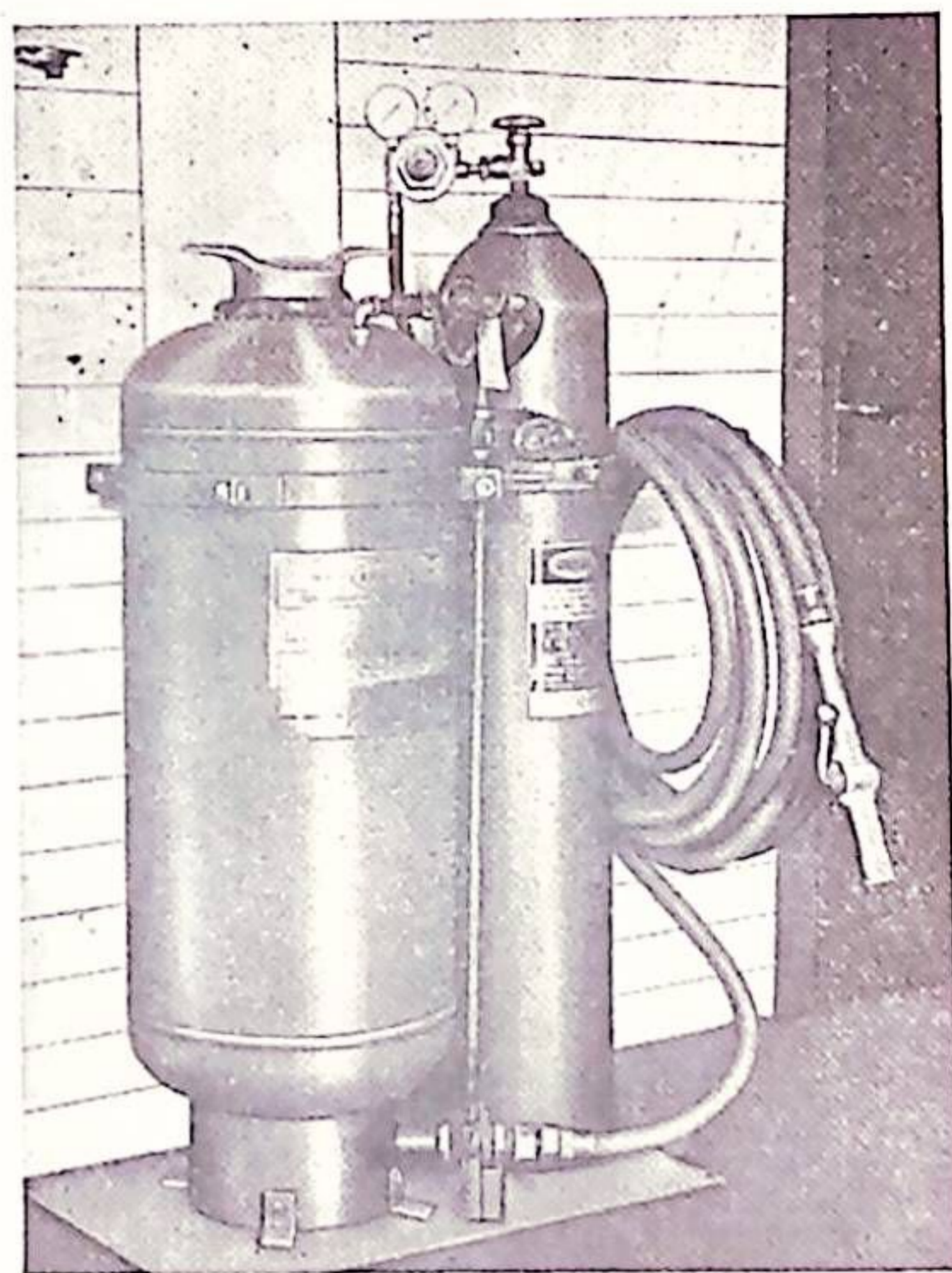
Vi citera "Fire Engineering" April 1952.

"En brand i en oljekälla, som rasat okontrollerad i fem dygn i las Mercedes oljefält i Venezuela (Texas Company) släcktes nyligen med pulverdimma på exakt 50 sekunder...

Efter att förgäves ha försökt släcka med andra medel, kallade bolaget genom radion på hjälp och sex ANSUL 150 fördes snabbt till brandplatsen per bil från olika delar av landet...

Texas Company flög även 20 st. ANSUL 30 B till platsen...

Under tiden gjordes inga ytterligare försök att släcka. Klockan 10 på morgonen den 5:e dagen gjordes dock ett sista försök att släcka elden med ånga, vilket totalt misslyckades. 10 minuter senare stodo 6 st. ANSUL 150 beredda till aktion och på 50 sekunder var elden släckt."

*ANSUL 350 S
innehåller 300 lbs (ca 135 kg) pulver.
Levereras på hjul eller stationärt.*

AKTIEBOLAGET CALMUS

Eriksbergsgatan 38, STOCKHOLM - Tel. 20 10 21, 20 10 32

torer såsom munstyckets utformning m. m. blir här av avgörande betydelse.

Kolsyrebehovet pr m² tänkbar eldyta blir större än med manuell släckning. Detta är ganska självklart, enär den mänskliga faktorn i det senare fallet gör sig gällande. Uppgifterna på gasbehovet varierar något men håller sig i allmänhet omkring 6—8 kg/cm².

Munstycket får under inga omständigheter monteras så nära vätskeyta att denna sättes i kraftigare rörelse av gasutströmningen, ty i så fall flammor elden upp och kan bli svårbe- mästrad.

3. Långtidssläckning.

Denna typ av släckningsform kännetecknas av en fortsatt fördröjd utströmning av kolsyra, sedan huvudparten tömts momentant eller som man också brukar säga blixtnabbt. Den fördröjda utströmningens uppgift är att under lång tid hålla kolsyrekoncentrationen i rummet vid ett värde ej understigande 25 %. Detta är nödvändigt för att kunna släcka långsamt brinnande ämnen, pyrande eld och glöd. Man räknar då med verkan av kylning från omgivningen. Eftersom kolsyra mycket snart sjunker från högre till lägre plan och risk förefinns för återantändning när friskluft når "frilagt" område måste påspädning äga rum.

Denna kan vara *intermittent* eller *kontinuerlig*. I det förstnämnda fallet pådrages kolsyra manuellt vid behov. I det senare tages kolsyran från ett särskilt batteri utlöst samtidigt med huvudbatteriet. Kolsyran ledes emellertid genom en separat ledning till munstycken med liten utströmningensarea. Andra system för långsam utströmning finnas t. ex. drossling.

Den manuella påspädningen användes bl. a. för släckning i lastrum ombord på fartyg. Merendels består lasten av varierande slags gods och framför allt av sådana ämnen som minst av allt lämpar sig för släckning med kolsyra. Med hjälp av kolsyran hålles emellertid elden nere och under kontroll. Fartygets chanser att taga sig in till närmaste hamn ökas därigenom.

Kontinuerlig påspädning är nödvändigt för skydd av t. ex. elektriska generatorer och påspädningen skall ske under rotorns hela utlöpnings- tid, som kan uppgå till 20 minuter eller mera.

Kolsyrebehovet blir givetvis större med denna släckningsmetod. I allmänhet räknar man med ett minsta belopp av 2 kg/m³ luft- volym.

C. KOLSYRAS FARLIGHET.

För att brand skall kunna fortgå måste luften innehålla ett bestämt minsta värde syrgas. För livets uppehåll gäller samma villkor. Om kolsyrehalten i inandningsluften stiger till höga värden försvåras eller omöjliggöres gasut- bytet i lungorna och död genom kvävning kan bli följden.

En kolsyrehalt av 1 % fördrages utan olägenhet. Kolsyra verkar retande på andnings- centrum och användes därför som stimuleran- de medel i karbogenapparaten vid upplivning av genom andningsstillestånd medvetslösa per- soner. Andningsverksamheten ökar med kol- syrehalten och blir besvärande i koncentration- ner över 6 %. Man känner tryck över hjässan, marken gungar under fötterna och ett lätt illa- mående inställer sig. Obehagen försvinner has- tigt efter en stunds vistelse i frisk luft. En viss trötthet kan emellertid kvarstå några timmar.

Kolsyrehalter om 8—10 % medför relativt hastigt medvetslöshet och betecknas som livs- hotande. Den medvetslöse måste genast föras ut i frisk luft och behandlas med konstgjord andning. Överstiger koncentrationen 20 % föreligger omedelbar livsfara.

Man frågar sig givetvis nu hur stor risken är för den släckande personen vid användning av kolsyra. Vågar man verkligen använda sig av en kolsyresnösläckare inomhus eller i lågt belägna utrymmen? Den frågan vågar man utan tvekan besvara jakande. För det första rör det sig om relativt små kolsyrekvantiteter, för det andra avgår under släckningen en stor del kolsyregas med rök- och förbränningsgaser. Endast en mindre del blandar sig med luften el- ler sjunker mot underlaget. Bestämmande är givetvis här brandens belägenhet över golv. Till slut må framhållas att den släckande per- sonen normalt uppehåller sig i friskluftström- men. Kolsyresnösläckaren har kommit till an- vändning i mycket stor utsträckning och ännu är intet olyckstillbud känt, varför man tryggt kan påstå den vara ofarlig.

Kolsyrehalt av omedelbart livshotande stor- lek kan man endast räkna med vid fast installa- tion för total fyllning. Olyckstillbud kan upp- komma därigenom att en person bereder sig tillträde till lokalen omedelbart efter en utlös- ning och innan utvädring skett. Ett sådant fall har inträffat. Vederbörande hade sinnesnärvaro att genast retirera och stänga dörren till rum-

met. Enligt egen uppgift sjönk han därefter ett ögonblick maktlös till golvet.

Bristande kännedom om kolsyrans karaktär eller tanklöshet var här orsaken. Tanklösheten är människans största fiende och är upphov till många sorger och bekymmer. Olyckstillbud orsakade av denna anledning kan man svårligen värja sig emot. Bristande kunskaper måste avhjälpas och var och en som handhar eller ansvarar för en fast kolsyreanläggning måste känna till den fara, som lurar bakom dörren till ett kolsyrefyllt rum. *Innan* tillträde får äga rum, *skall* lokalen utvädras ordentligt. Detta sker fortare om korsdrag eller fläktning insättes. På grund av sin tyngd kan kolsyregas kvarligga i gropar och andra fördjupningar. Tvingar omständigheterna till besök i rummet utan föregående vädring, skall personen bära syrgasmask eller likvärdigt andningsskydd. Rökgasmask är intet skydd alldenstund syrebrist föreligger.

Eftersom intet av människan skapat är fullkomligt förefinns möjlighet till falsk utlösning av en fast kolsyreinstallation. En person, som vid tillfället vistas i lokalen, överraskas då av utströmmande kolsyra. Vilken risk löper vederbörande då? Frågan har behandlats i en uppsats återgiven i några tidskrifter. Redogörelsen bygger på observationer från speciella försök, vilkas resultat givits generell betydelse. Enligt försöket skulle förvarningstiden bli rätt lång, men det finns anledning att närmare granska det sätt, på vilket man kommit fram till detta resultat.

En mindre lokal tillfördes kolsyra via en 10,5 m lång $\frac{1}{2}$ " rörledning. Genom ett fönster gjordes vissa observationer. I sammandrag innehåller därefter protokollet följande slutsatser. "Det förflöt 5 sekunder från utlösning intill dess kolsyra blev synlig vid munstycket. Det dessförinnan uppkommande väsande ljudet från ur rörledningen utströmmande luft utgör en klar förvarning. Från det ögonblick kolsyra blir synlig och intill molnbildning börjar förflyter ytterligare 9 sekunder, vilka måste anses vara en god reservtid. Sikten i lokalen var vid molnbildningens början ganska god. Man kan därför räkna med en utrymningstid av 19—20 sekunder. Rörledningen vid försöket var kortare än vad fallet är vid större kolsyreinstallationer. Vid t. ex. 50 m längd skulle tiden från utlösning till molnbildningens början bli avsevärt längre, inemot 40 sekunder."

Redogörelsen saknar uppgifter på en del fakta, men med ledning av vissa bestämmingar kan man fastslå, att försöksanordningen haft en kapacitet motsvarande en modern handeldsläckare. Utströmningens medelvärde har legat omkring 0,35 kg/sek. Av en fast kolsyreinstallation kräver man emellertid större effekt. Utströmningstiden för c:a 80 % av tubens innehåll bör ligga omkring värdet 30 sekunder. En 30 kg tub skall således i medeltal lämna 0,8 kg/sek. Om vi beräknar kolsyrebehovet efter 1 kg/m³ är tuben tillräcklig som skydd för ett rum om 30 m³ volym. Vi finner att utströmningen pr sekund och m³ luft blir $0,8/30 = 0,027$. Motsvarande värde vid försöket blir däremot $0,35/26 = 0,014$ eller ungefär hälften.

Fotografiet, *fig. 5*, återger situationen 17 sekunder efter en utlösning, varvid det ovan an-

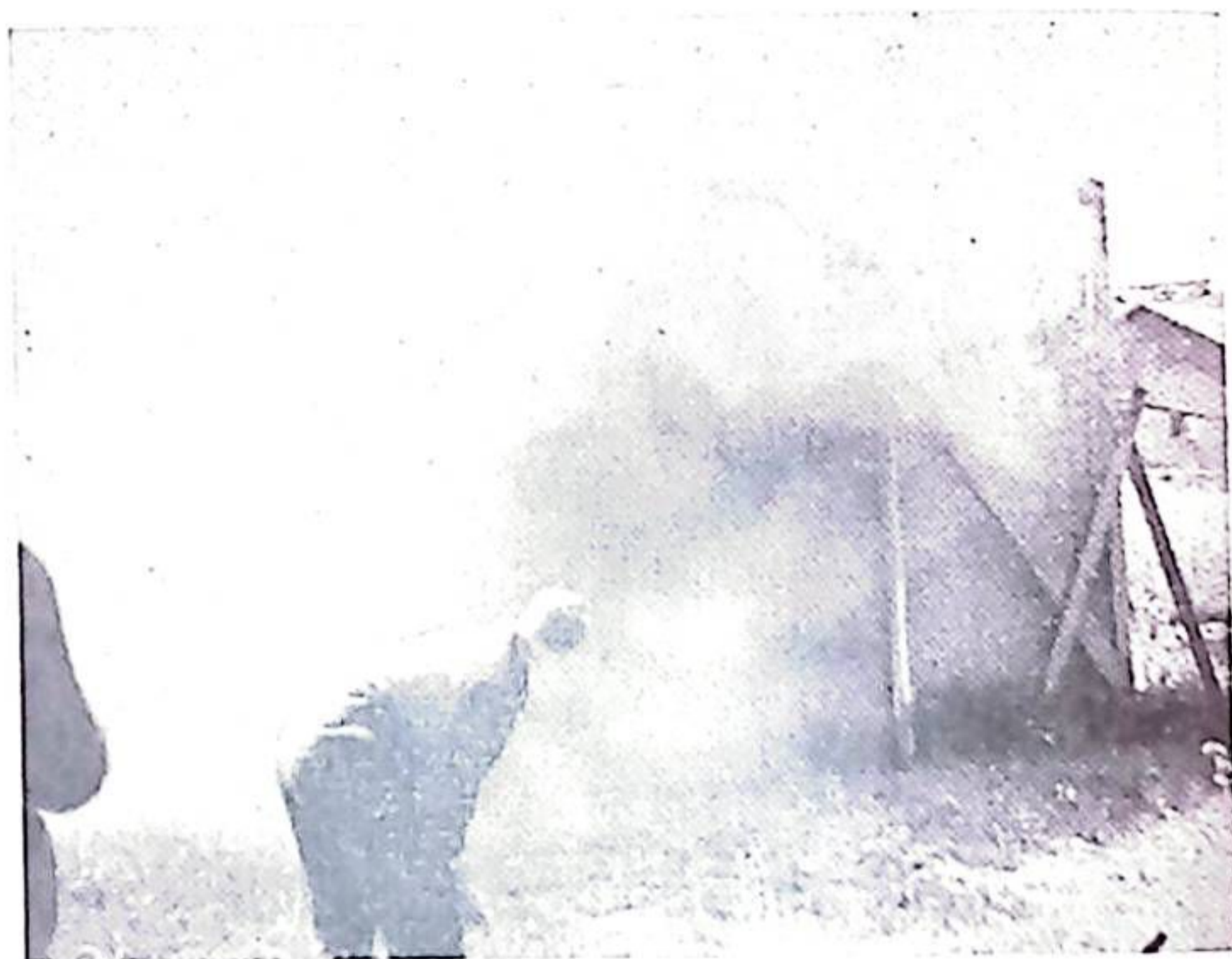

Fig. 5.

givna specifika värdet var 0,028 kg/sek och m³. Sikttnedsättningen i lokalen är total och detta inträffar långt tidigare. I allmänhet kan man räkna med en livshotande koncentration redan efter 10 sekunder.

Av försöksprotokollet framgick vidare en tid av 40 sekunder innan molnbildning uppkommer hos en 50 m lång rörledning. En $\frac{1}{2}$ " ledning av denna längd mäktar icke överföra några nämnvärda kvantiteter kolsyra och kan uteslutande komma ifråga vid mycket små anläggningar.

För att ytterligare belysa den ringa fara, som anses hota vid överraskande utströmning, inestängdes några försökspersoner i lokalen, vilka icke skulle lämna den förrän mycket stora obehag förmärktes av kolsyra. Medeltiden för vistelsen blev 45 sekunder och vid försökets

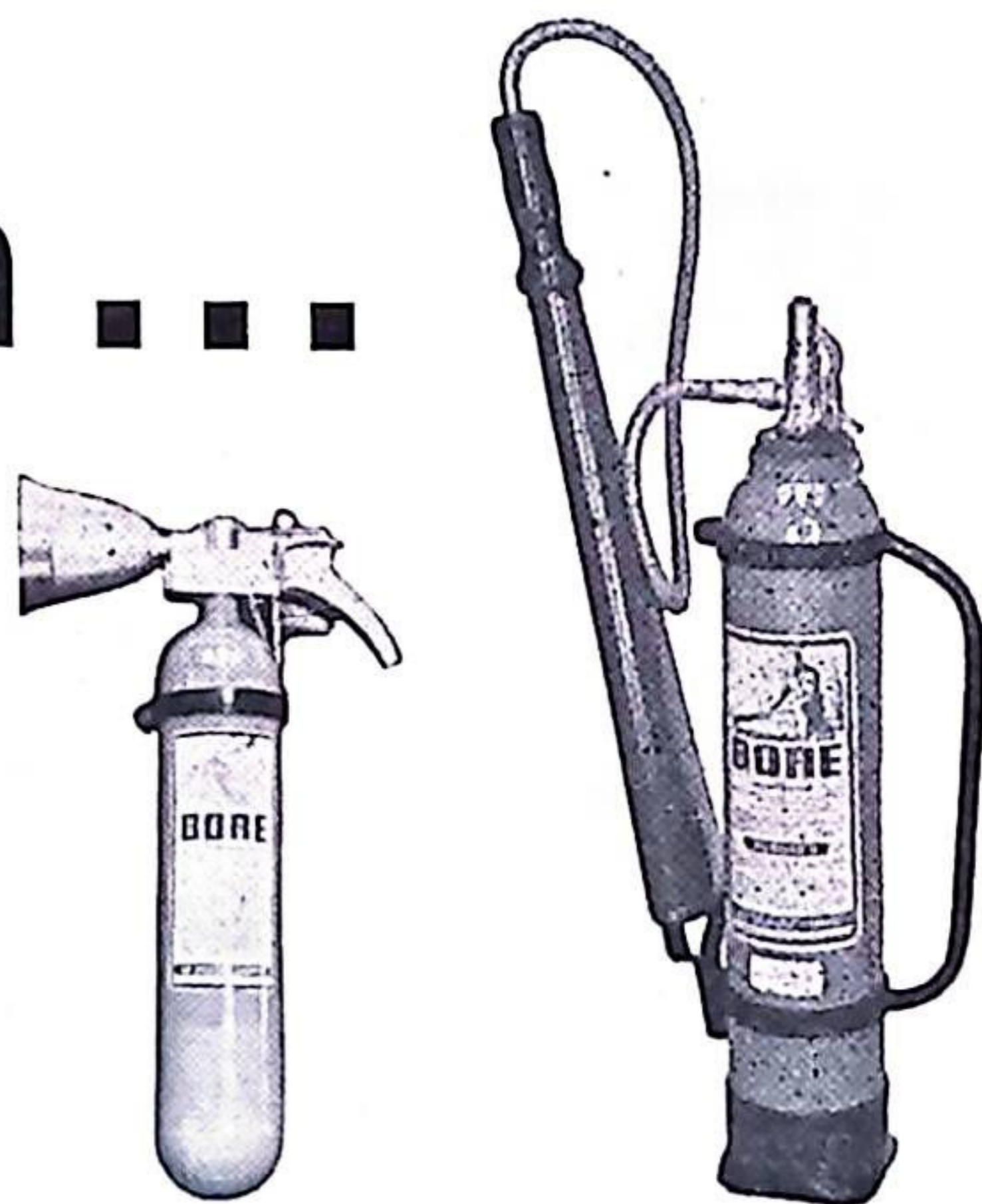
På tal om kolsyra ...

I sina artiklar om kolsyra som släckningsmedel har förste byråingenjör Bror Funck visat på hur man enligt moderna principer utnyttjar kolsyra för eldsläckning.

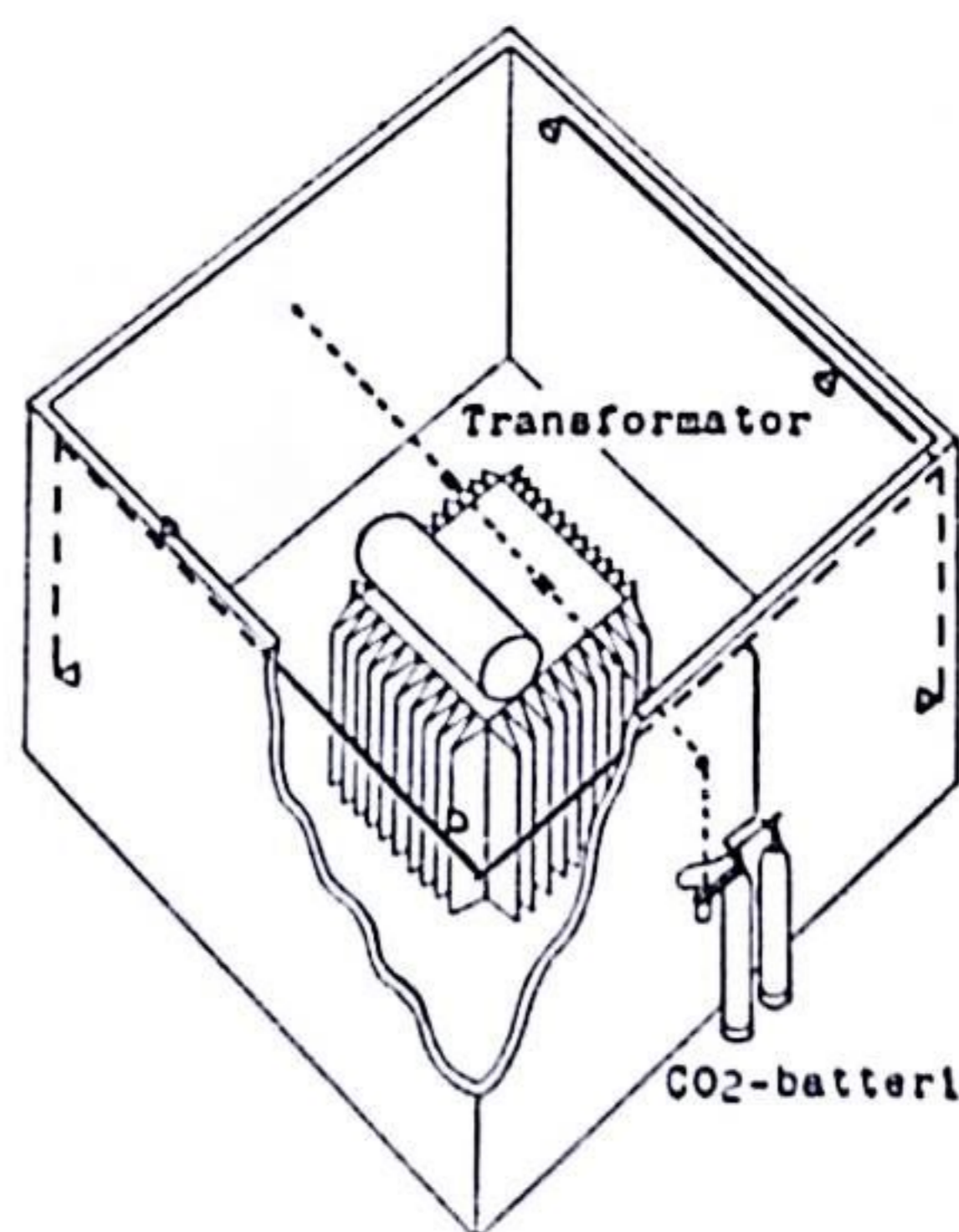
Kolsyresnösläckare med Tempus snabbventiler och rätt utformade snörör ge avsevärt bättre släckningsförmåga och alla typerna ha reaktionsfritt sprängmembran, som eliminerar explosionsriskerna om tuben upphettas. Följ ingenjör Funcks råd och modernisera gamla apparater. Begär prisuppgifter.

Fasta kolsyreanläggningar, kolsyresprinklers, få allt större betydelse då det gäller att skydda särskilt brandfarliga eller särskilt driftsviktiga punkter i industrier, kraftverk och fartyg. AB Svenska Tempus är det enda företaget i landet med lång erfarenhet av tillverkning och installation av kolsyresprinklers — den första anläggningen installerades redan 1923 i Älvkarleby kraftverk —. Lång experimentverksamhet har föregått tillverkningen av tidsenligt utformade ventiler, reläer, dimtrattar m. m.

Ni som vill veta mer om kolsyreutrustningar ring eller skriv efter vår katalog med typ-exempel på några anläggningar och med illustrerade beskrivningar på de olika detaljerna.

"Bore" kolsyresnösläckare för 1,5 och 6 kg kolsyra med moderna ventiler och snötrattar. 19 olika typer av "Bore" tillverkas.

Mekaniskt-automatisk kolsyresprinkler för mindre transformatorrum. (Typ-exempel.)

AB SVENSKA TEMPUS
KUNGS GATAN 38 — STOCKHOLM — TEL. 111835

WIBE

BRANDKÅRSSTEGAR

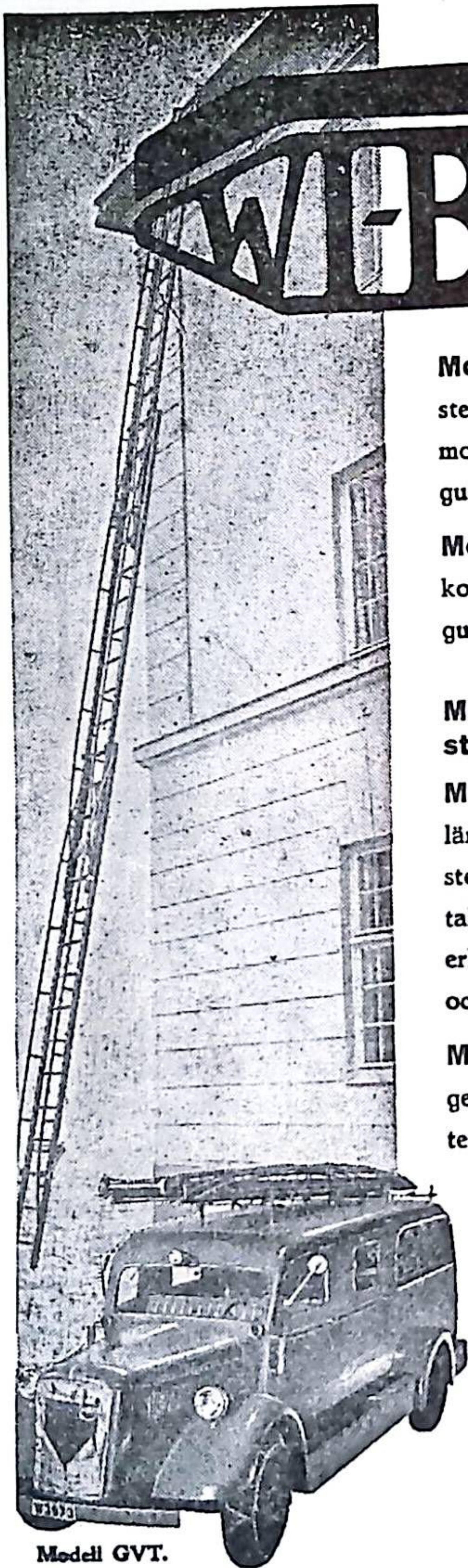
Mod. UB. En speciellt för brandkårer utarbetad skarvstege. Alla stegdelar äro lika, varför ingen ordningsföljd behöver iakttagas vid montering. Tillverkas av stål eller lättmetallrör med eller utan gummiklädda stegpinnar. Längd: 2,60 meter.

Mod. GVT. 3-delad stålrörsstege. En bra brandkårsstege i kraftig konstruktion lätt att transportera på bil. Tillverkas med eller utan gummiklädda stegpinnar. Längd: 10—16 meter.

Mekaniska förlängningsstegar avbröstbara.

Mod. GGM. 3-delad stålrörsstege, längd 15 och 18 meter. Denna stege har levererats till ett flertal brandkårer och är allmänt erkänd för sin lätthanterlighet och ringa vikt.

Mod. GGFM. En kraftigare stege än GGM för upp till 24 meters längd. Den får fristående i full höjd och i 75° lutning belastas i toppen med två man. Varje stege av denna typ provas och besiktigas av godkänd besiktningsman före leverans.

Modell GVT.

Under årens lopp har WIBE-
STEGEN blivit allmänt känd och
omtyckt hos de flesta brandkårer
i landet.

Begär offert från oss!

Modell GGFM.

AB WIKSTRAND & BERG, MORA - Tel. 11745 växel

Vatten på oljebrand

Några miniatyrförsök med transformatorolja.

Det är välbekant, att vatten i grov- eller finfördelat form kan användas för att släcka olja samt att släckningen åtföljes av vissa fenomen, som återkomma mer eller mindre regelbundet och i större eller mindre skala, varvid jag närmast åsyftar ångbildning, skumbildning och återantändning.

Ångbildningen är i stort sett omvänt proportionell mot droppstorleken hos vattnet och är mycket kraftig vid finfördelat vatten (s. k. vattendimma). Den synes tyda på, att en avsevärd del av släckningsvattnet avgår i form av vattenånga, med andra ord släckningen skulle till väsentlig del ske genom nedkylning av oljan under brandtemperatur. Denna nedkylning synes emellertid ofta vara endast momentan och hindrar icke återantändning, snabb eller långsam (beroende på nedkylningens grundlighet?).

Skumbildningens inverkan på släckningsresultatet är en okänd faktor. Den vid de flesta vattensläckningar vanliga återantändningen synes tyda på, att skummets släckande värde icke är stort. Dessutom

är skummet ganska förgängligt; det börjar att upplösas redan strax efter släckningen.

Det är av intresse att söka klargöra förloppet vid en vattensläckning, förångningens och skummets sannolika verkan samt temperaturförhållandena i den släckta oljan. För detta ändamål ha utförts några miniatyrförsök med avsikt närmast att få några hållpunkter på dessa frågor. För försöken hade tillverkats ett plåtkärl med ytan $31,5 \times 30$ cm och med tre kanter om 15 och en kant om 8 cm höjd. Vid den lägre kanten skulle prov å skum och olja upptagas samt temperaturmätningar ske. Skum upptogs med en skumslev, klädd med fin siktduk, och olja uppsögs i små apotekssprutor. Proven underkastades därpå centrifugering för fastställande av proportionerna mellan oljan och vattnet. Ren transformatorolja användes, vilken upphettades och bringades till antändning medelst en eld, anbringad under provkärlet. Sedan branden i provkärlet blivit "fullvuxen", alltså 1—1,5 min. efter antändning av oljan,

avbrytande skulle kolsyrekoncentrationen ha varit 30 %.

Den okritiske läsaren måste få den uppfattningen, att försökspersonerna under denna tid inandats luft, vars kolsyrehalt kontinuerligt ökats till ovan angivna, livsfarliga värde. Detta är dock icke med verkliga förhållandet överensstämmande. Om homogen blandning hade förekommit skulle den insläppta kolsyremängden ha motsvarat 30 %. Nu infördes kolsyra med tre munstycken placerade över varandra på ett inbördes avstånd av 0,5 m och med början med detta avstånd från golvet räknat. Anordningen inbjuder icke till homogen blandning. Tvärtom sjunker huvudparten hastigt till golvet och endast en mindre del av kolsyran virvlar upp i luften. När försökspersonerna tvingades lämna lokalen torde inandningsluften ha hållit en kolsyrehalt av c:a 10 %, som kan anses vara den högsta innan medvetlöshet följer.

Kontentan av vad här nämnts är kort och gott att var och en som överraskas av kolsyra *skyndsamt* måste lämna den farliga omgivning-
en.

För att förhindra tillbud av detta slag brukar man hålla dörren till skyddat utrymme låst. Vid tillträde förreglas på elektrisk väg utlösning-

reläet vid batteriet. Denna åtgärd ger full säkerhet mot utlösning på grund av felaktighet i termokontaktsystemet. Utlösningreläet kan vanligen även spärras mekaniskt och därigenom vinnes även garanti mot utlösning på grund av felaktighet i reläet.

*

Rubriken till det nu avslutade kapitlet har med avsikt givits en avskräckande formulering. En eller annan kanske tolkar artikeln som en varning för kolsyrans användning som eldsläckningsmedel. Så är ingalunda fallet. Innehållet riktar sig till var och en, som på grund av okunnighet bagatelliserar eller rent av förnekar varje risk från kolsyrans sida. Spridning av dylika felaktiga åsikter kan bli orsak till olycks-
tillbud och bringa släckningsmedlet i misskredit.

Personfara *kan* uppkomma vid fast installation för total fyllning under *vidriga* omständigheter. Därför *skall* alltid utlösninganordningen *blockeras* före tillträde till det skyddade området. Personalen skall ha klart för sig att *snabb* reträtt är nödvändig. Personalen skall känna till att kolsyra *icke* är en giftig gas i detta ords egentliga betydelse och att obehag genom hög kolsyrehalt i inandningsluften hastigt försvinner under vistelse i friska luften.

Skogsbrandsläckningsjeep till Statens Brandskola

Statens Brandskola har fått mottaga en förnämlig och värdefull gåva i form av en utrustad skogsbrandsläckningsjeep jämte släpkärra av Länna-typ. Donatorerna är försäkringsbolagen Skandia, Svenska Veritas, Skogsbrandförsäkringsbolaget och Fylgia, vars representanter den 28 april samlades på brandskolan för gåvans överlämnande.

Vid överlämnandet fördes ordet av direktör E. Lindbohm, som bl. a. framhöll, att bygdebrandförsvaret arbetar med en mängd mek. hjälpmedel. Redan finns 1000-tals motorsprutor och brandbilar till brandskyddets tjänst. Då det gäller skogsbrandförsvaret har emellertid myndigheterna och andra först på senare tiden börjat intressera sig för den mekaniska utvecklingen. Försäkringsväsendet har endast under en kort tid haft sina blickar riktade på skogen, ungefär tre decennier. Under denna tid har man försökt finna tekniska hjälpmedel för bekämpande av skogsbrand. Man började med brandtorn för att upptäcka skogseldarna. Bolagen sökte först på egen hand att komplettera och utvidga det system av brandtorn, som fanns inom vissa delar av landet. När andra världskriget bröt ut, och man fick klart för sig, att elden var ett medel, som utnyttjades av de krigförande, ansågs brandtornen vara av stort värde. Staten övertog då den brandtornsplan, som utarbetats av försäkringsbolagen, och utbyggde densamma. De brandtorn, som försäkringsbolagen då hunnit bygga, drygt ett 40-tal, överlämnades i statens händer. När staten tog hand om brandtornsnätets utbyggande, inriktade försäkringsbolagen sin verksamhet på ett annat område inom skogsbrandskyddet. Sedan anläggningar för att upptäcka skogsbränder anskaffats, gällde det att få fram släckningsredskap lämpliga för användning i skog och mark. Härvid kunde man dra nytta av erfarenheter från de krigförande länderna. Där hade man nämligen börjat använda s. k. jeepar, lätta fordon, som kunde ta sig fram i terräng. Man insåg, att dessa jeepar var någonting att ta vara på och så tillkom det redskap, som vi nu benämner skogsbrandjeep. Försäkringsbolagens experter har under ett antal år arbetat med att utexperimentera ändamålsenlig utrustning. Redan har ett 60-tal sådana fordon spritts ut över landet.

När vi nu samlats för att inränga även Statens Brandskola bland innehavarna av skogsbrandjeepar, vill jag påminna om att brandchefen i Vigelsbo, godsägare Svensson, var den som först framställde en förfrågan, om icke en jeep skulle kunna ställas till hans förfogande för att användas vid praktiskt släckningsarbete och vid de kurser, som Statens

Brandskola anordnar inom och i närheten av hans distrikt. Försäkringsbolagens önskan är nu att överlämna skogsbrandjeepen till Statens Brandskola, men att den placeras i Vigelsbo för tjänst inom de vida skogarna därstädes men också för att kunna stå till undervisningens tjänst. Jag ber att få vända mig till ordföranden i brandskolans styrelse och uttrycka den förhoppningen, att Ni ville mottaga vår gåva, som vi hoppas skall bli till god nytta vid den undervisning, som bedrivs vid Statens Brandskola och som vi försäkringsmän är skyldiga mycken tack.

Härpå framförde överdirektör Lundqvist brandskolans tack för gåvan och betonade önskvärdheten av att moderna redskap ställes till skolans dispo-

Bild 1. Vatten från Lännakärrans tank pumpas upp till brandplatsen. Brandchef N. Svensson och rektor T. Mohlin vid skogsbrandsläckningsövning.

sition. Hittills har skolan vid de många kurser, som årligen hålles inom landet, måst låna sig fram. Nu har emellertid läget ändrats, även om man alltjämt på längre bort belägna orter måste upplåna redskap. Skogsbrandjeepen kommer otvivelaktigt att göra stor nytta både vid undervisning och vid praktiskt släckningsarbete. Vi finner det också vara glädjande, att försäkringsbolag, som arbetar med skogsbrandförsäkring, giver brandskolan detta erkännande. Det är kanske icke alltid allmänt känt vad försäkringsbolagen gör, men eftersom detta icke är en enstaka företeelse utan ett led i ett stort upplagt program, är insatsen av största värde.

I år lär redan 6 à 7 skogsbränder ha inträffat inom Vigelsbo släckningsområde. Det tyder på att skogsbrandjeepen kommer att fylla en betydelsefull uppgift på denna plats. Jag ber att å brandskolans vägnar få framföra ett tack för denna stora gåva.

Föremålet för detta offentliga överlämnande, vilket skedde på rektorsexpeditionen, stod under tiden

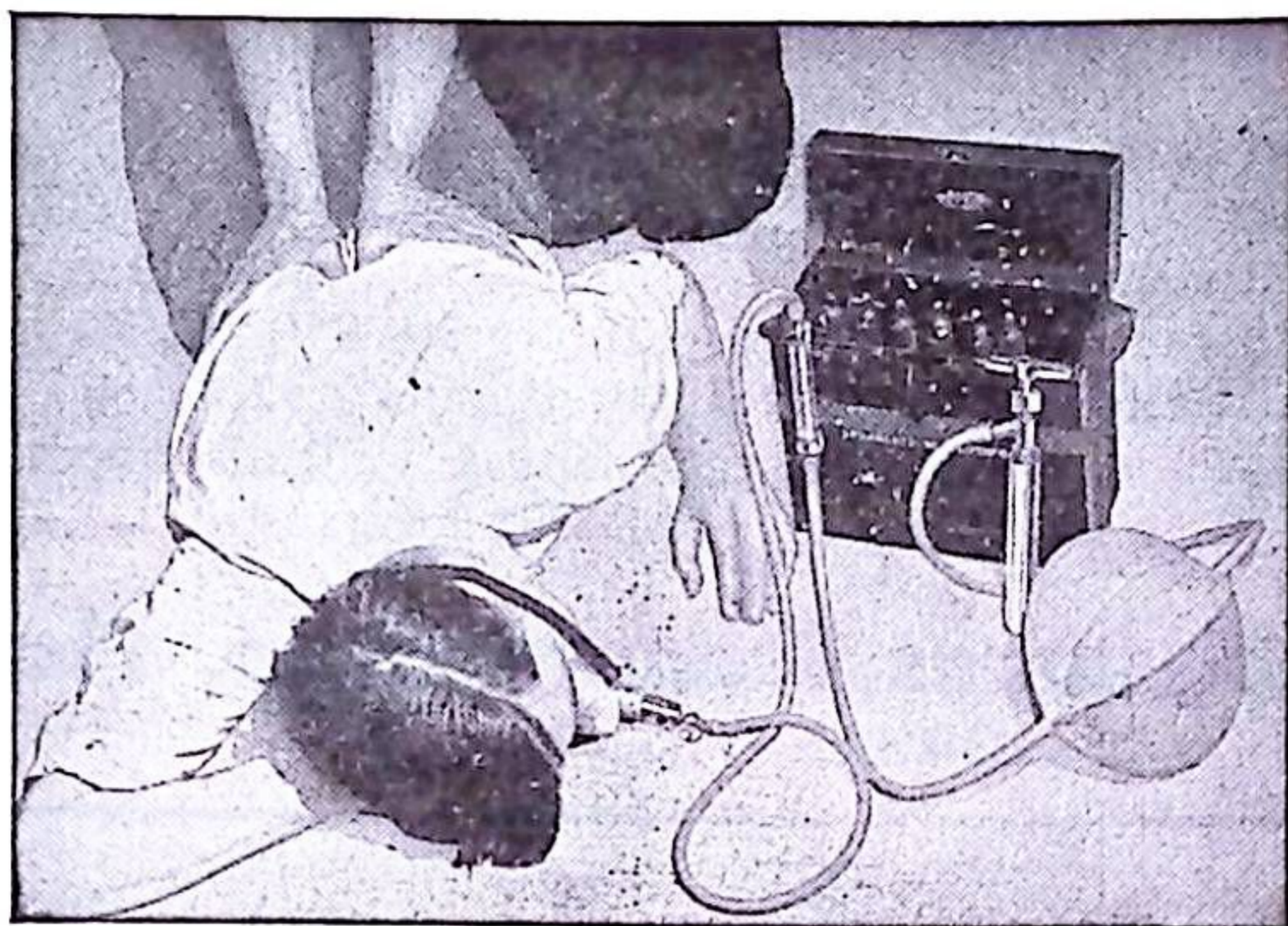
Nyhet!

Sparklets lätttransportabla

Återupplivnings- apparat "R.J.C."

i behändigt etui — en speciell
AMBULANS-utrustning

Användes av *Brandkårer, Röda
Kors, Polis, Läkare och
Industrier m. fl.*

Brandmannens mod och ansträngning är förgäves, om den nödställdes andning får upphöra — snabbt ingripande med en "Sparklet"-apparat är av *vital* betydelse för framgången.

Begär prospekt och pris från ensamförsäljaren:

BRANDREDSKAPSFIRMAN

O O E N I U S

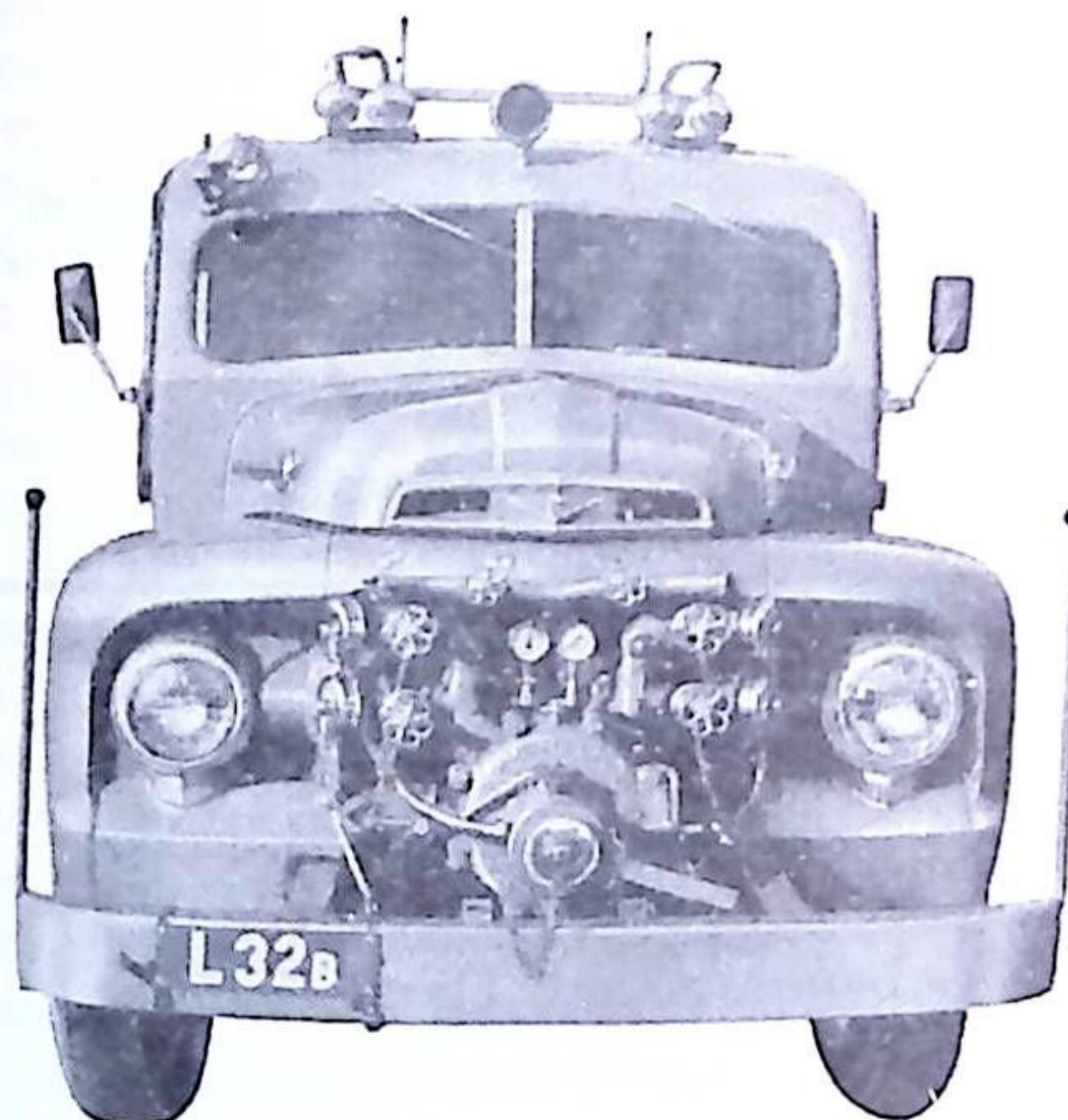
AKTIEBOLAG

Östra Hamngatan 16

GÖTEBORG

Tel. 13 69 35, 13 69 47, 13 15 96

FRONTPUMPAR

för upp till 2600 lit/m
vid 9 kg/cm²

Med avgasevakivering,
oljekylning och synkr.
koppling till motorn.

Kort leveranstid.

Wilh. Rubergs Fabriks-Aktiebolag

LÄNGEBRO

Tel. Kristianstad 101 74 och 101 78

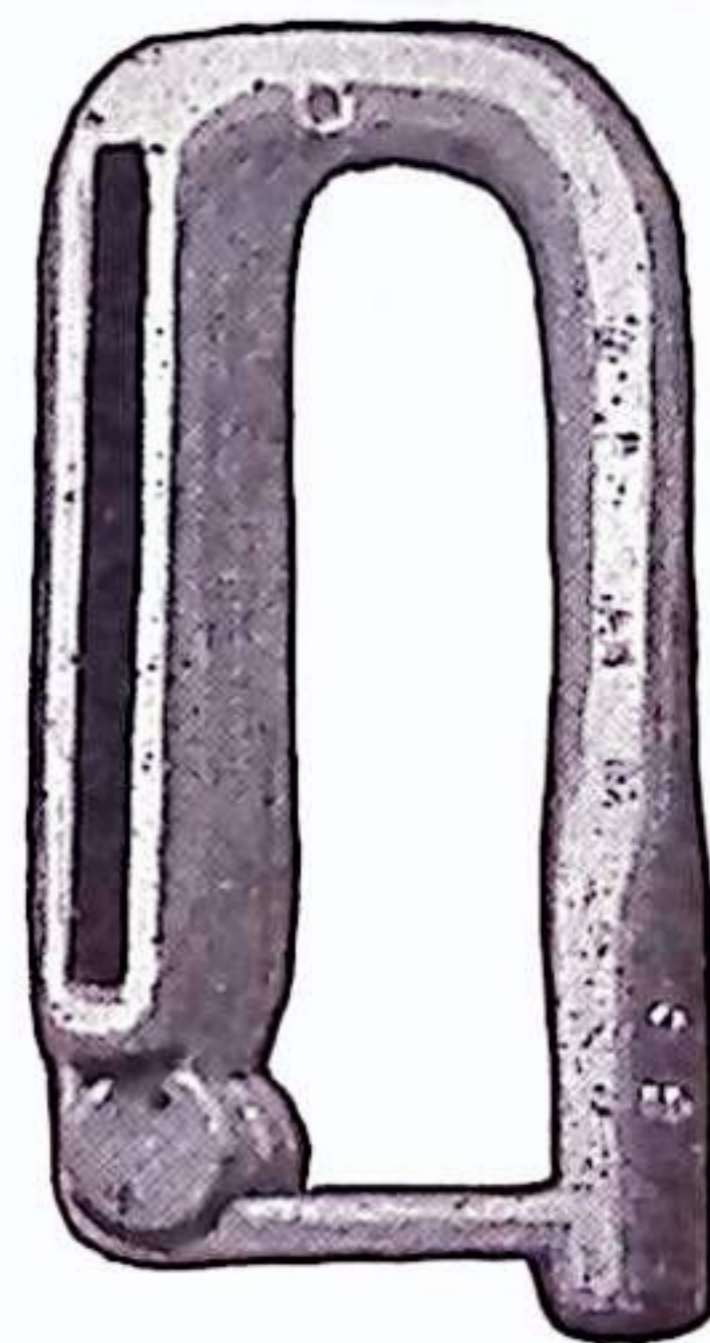
Nyheter från Brissmans

Manskapslina av NYLON, brottgräns c:a 900 kg., vikt med väska 650 gram. Ruttnar ej, mjuk och smidig även om den är våt samt slitstark.

Manskapslina med stålwire, brottgräns 850 kg., stark och eldsäker.

Bälthake av lättmetall, brottgräns 2.520 kg., lätt och rostfri.

Monteringshylsor för brandslangar, vulkaniseringsapparater samt all övrig brandmateriel med kort leveranstid.

Brissmans Brandredskap, Halmstad

Telefon 3333

Mössmärken - Gradbeteckningar
Armbindlar - Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A-B

Mäster Samuelsgatan 67

STOCKHOLM

Tel. 20 78 58 och 10 05 33

BRANDHJÄLMAR av stål

Svart- eller vitlackerade med polerad lättmetallskam och extra prima skinninredning.

Alla hjälmar försedda med hållare för nackskydd.

Snabbinställning av hakrem.

Leverans sker omgående.

Rekvirera provhjälm.

MOLIN & WESTBERG

Mäster Johansgatan 5

MALMÖ

Tel. 388 40, 759 12

Specialfirma i brandredskap

Det Ni länge väntat på har kommit!

Vi ombesörjer omladdningar och kontroller av alla slag av kemiska handeldsläckningsapparater, vi undervisar och demonstrerar i dess användande. Vi försälja alla slag av brandmateriel. Spec.: Kemiska handeldsläckare, brand- och gummislang, länspumpar och kolsyresnö. Ring eller tillskriv oss för vidare upplysningar.

AB BRANDTJÄNST

Källgatan 15 C, VÄSTERÅS

Tel. 347 29, 367 01, 310 32

uppställt utanför skolan i Stureparken, dit de närvarande därefter begav sig för att närmare beskåda fordonet och utrustningen, som demonstrerades av forstmästare Wessling och leverantören, representerad av direktör Hammarberg i AB Calmus.

Skogsbrandjeepen är en Landrover med sufflett. Lännakärran är försedd med vattentank, rymmande 500 l. Under motorhuven har monterats en fläktrömsdriven kugghjulspump med en kapacitet av omkring 80 l/min. Till utrustningen hör vidare en ryggburen motorspruta Albin 200. Pumputrustningen kommer att kompletteras med en Vigelsbo brandkår tillhörig blockpump. Aggregatet medför således tre pumpar. Slangutrustningen utgöres av 2" och 1¼" slang förpackad i väskor med bäranordning, som medger såväl bärning på rygg som i handen, en anordning som vidtagits med tanke på att utrustningen

Bild 2. Vattenkar av väv rymmande 300 l. Karet är till formen koniskt och kan stagas med i skogen huggna stöttor.

även bör vara lämplig för användning vid brand i byggnader. Ett hopfällbart kar av presenningväv, rymmande 300 l., har utexperimenterats. För att det mjuka karet skall kunna stå även på ojämnt underlag, har det givits konisk form och i den stagkant, som omger öppningen, är fästade hankar, mot vilka i skogen huggna stöttor kan fästas. Karet är avsett att användas som vattendepå, sedan det fyllts antingen med vatten från lännakärrans tank eller genom pumpning från något naturligt vattentag, t.ex. en kalkälla, en bäck eller ett kärr.

I utrustningen ingår dessutom diverse redskap och materiel, såsom strålrör och grenrör av olika dimensioner, vanliga yxor och röjningsyxor, spadar, hackor, stålkvastar, hinkar m. m., varav en del dock redan finnes vid Vigelsbo brandkår och därför i stället för att nyanskaffas överflyttas från äldre fordon.

Genom donationen har Vigelsbo brandkår ej endast fått ett redskap, som lämpar sig för skogsbrandsläckning utan även en lätt och framkomlig utryckningsbil väl ägnad att göra tjänst som ett första utryckningsfordon, med vars materiel ett fåtal män bör kunna göra goda insatser, antingen det gäller att snabbt slå ned en mindre brand eller att vid en storbrand omedelbart kunna få en eller ett par

Brandingenjören berättar:

Människor i fara

På morgonen den 17 juni utbröt en svårartad brand i ett affärs- och bostadshus beläget i Horns kyrkby, Östergötlands län.

Byggnaden, som var uppförd av utvändigt reveterat trä i 2 våningar och delvis inredd vindsvåning, inrymde affärslokaler i källarvåningen och 1:sta vån., två bostadslägenheter i 2:dra vån. och en bostadslägenhet på vinden. Trapporna mellan de olika våningarna från källaren till vinden voro belägna över varandra. Trapphuset, som helt och hållet bestod av oskyddat trä, var öppet mellan 1:sta och 2:dra våningarna, vilket i hög grad bidrog till en snabb övertändning av byggnaden.

Vid 4-tiden på morgonen vaknade en av hyresgästerna i 2:dra våningen, hr A., av att det sprakade i trappan. Då han kom ut i köket, var detta alldeles rökfyllt. Den andra hyresgästen i samma våningsplan, hr B., som även vaknat, bultade nu i väggen till A:s lägenhet och skrek att det brann. A. kallade då genast brandkåren och då han icke kunde komma ut i trapphuset hoppade han från ett fönster ned på marken för att skaffa en stege och på så sätt få ut sin hustru och ettåriga dotter.

Under tiden, som A. letade efter en stege, hade brandförman Lundgren, som bodde i grannfastigheten, rest en stege mot ett fönster i A:s lägenhet och hämtat ned barnet. Fru A. tog sig själv ned till marken via stegen. Hr B. försökte samtidigt hissa ned sin hustru i ett

skyddande strålar mot någon starkt hotad byggnad. Om ett sådant fordon kompletteras med en vanlig lastbil, enkelt inredd för transport av ytterligare personal och materiel, så är säkerligen en landsbygdsbrandkår bättre rustad än med en tung bil av den vid stadsbrandkåren ofta förekommande typen, vilken tyvärr börjat vinna insteg även på landsbygden.

Om detta fordon skulle bidra till att öppna blicken för en mera ändamålsenlig fordonsutrustning vid landsbygdsbrandkårerna, kommer den att fylla ytterligare en uppgift utöver dem, som donatorerna ursprungligen avsett.

När detta gått i press har skogsbrandjeepen redan deltagit i utryckningar, både för släckning av skogsbrand och vanlig brand. Dessutom har den tagits i anspråk vid en skogsbrandsläckningskurs i trakten av Knivsta. Bilderna är tagna vid detta tillfälle.

Torsten Mohlin.

Riksdagsmotioner

I nr 3/1953 omnämnde vi här att motion väckts vid årets riksdag om viss ändring i brandlagen. Över ifrågavarande motion har Svenska Brandkårens Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen avgivit nedanstående gemensamma yttrande:

"I likhet med motionärerna anse vi, att 9 § brandlagen har erhållit en alldeles för snäv utformning. En delegering av rekvisitionsrätten torde endast vara brandförsvaret till gagn.

Riksförbundet och Brandskyddsföreningen hava — vilket även framhållits i yttrandet över motionerna nr 316 i Första kammaren och 396 i Andra kammaren — den åsikten, att det otvivelaktigt finnes ett utrymme för rationaliseringsåtgärder inom det släckande brandförsvaret. Samarbetet mellan närliggande kommuner torde kunna väsentligt utbyggas utöver vad som nu är fallet med högre

effektivitet och begränsning av kostnaderna som resultat.

Som exempel kan nämnas följande. En stor och viktig industri ligger i en mindre kommun som gränsar till en större stad. Vid eldsvåda i denna industri skall f. n. kommunens brandkår först alarmeras och denna kårs brandchef eller eldsläckningsledare i sin tur rekquirera hjälp från den närliggande större brandkåren. Dyrbara minuter, som kunna vara av synnerlig betydelse för släckningens fullföljande, gå härigenom förlorade. Denna olägenhet skulle elimineras, därest den, som upptäcker brand inom en sådan industri, erhöle rättighet att direkt alarmera den större brandkåren. Andra exempel kunna åberopas som skäl för en uppmjukning av nu ifrågavarande lagbestämmelse.

Båda organisationerna dela dessutom helt den uppfattningen, som motionärerna framfört angående

draperi, men detta brast och fru B. ramlade till marken, varvid hon skadade sig i huvudet och ena foten. När fru A. kommit ned till marken, flyttade brandförman Lundgren över stegen till B:s lägenhet för att hr B. skulle kunna ta sig ut.

Hr G., som bodde i vindsvåningen räddade sig med en hopfällbar livräddningsstege, som förvarades i lägenheten, men hans 70-åriga moder var kvar utan möjlighet att kunna ta sig ned till marken över denna stege. G. anträdde därför åter upp för livräddningsstegen, för att lugna modern till dess brandkåren anlände.

När denna kom till platsen beordrade brandchefen genast en av brandkårens stegar till fönstret i vindsvåningen för räddning av fru G. Brandchefen och hr G. hasade sedan fru G. nedför denna stege.

Elden har börjat i källarvåningen eller i mellanbotten mellan källaren och 1:sta våningen.

Orsaken till branden är ännu icke fullt klarlagd men mycket tyder på att den förorsakats genom elektrisk ström.

Platsen och tidpunkten för brandens utbrott, byggnadssättet och flera andra omständigheter bidrog till att branden fick ett mycket våldsamt förlopp. När elden upptäcktes och fru B. öppnade dörren till trapphuset, var hela trappan övertänd och hon fick brännskador på kroppen. Vid brandkårens ankomst voro trapporna delvis genombrända och elden kunde därför icke angripas via trapphuset. Utrymning av fastigheten denna väg var därför givetvis otänkbar.

Genom gott samarbete mellan brandkår, polis och några civilpersoner räddades ganska betydande varulager ur den brinnande byggnaden, medan branden ännu rasade som häftigast. Trots detta blev de materiella skadorna betydande, c:a 220.000: — kr.

Brandkåren, under ledning av brandchef John Stenegård, och de brandmän, som voro på brandplatsen innan kåren i sin helhet anlände, utförde ett mycket gott arbete såväl vid livräddningen, som vid eldsläckningen.

Det inträffade visar emellertid betydelsen av att brandordningens bestämmelse angående livräddningsanordning i sådana bostadshus, som det ovan beskrivna, noga efterlevas. Den hopvikbara livräddningsstegen synes icke utgöra en tillfredsställande livräddningsanordning vare sig för äldre personer eller för småbarn.

K. E. Lindbe.

Den automatiska **LIVRÄDDNINGSLINAN**

"STOP-CHUTE"

III. visar apparaten med kåpan avtagen

För effektiv hjälp vid hastig utrymning samt vid arbeten å ställen där fallrisk förefinnes.

Obs! Efter det att en person räddats löper linan automatiskt tillbaka för att omedelbart vara redo för nästa person!

Begär offert!

Generalagent för Sverige:

AB HÜLLERT

Nossebro — Tel. 70, 270 växel

Lev. med garanti

Knappar, Möss- och Medlemsmärken

För Svenska Brandkårernas Riksförbund

C. C. Sporröng & Co.

Kungsgatan 17, Stockholm 7

Telefon 22 56 60

NYTT HJÄLMAR NYTT MED STÄLLBAR INREDNING

Hjälmen kan inställas för 4 storlekar samt delar därav. Mjuk anliggningsrem som passar alla huvudformer och håller hjälmen stadigt på huvudet utan att trycka. Hjälmen är krymp- och rostfri. Patentsökt. Våra lättmetallshjälmar har 3 gånger bättre värmeskydd än lackerade

stålhelmar. C:a 33.000 hjälmar sålda de senaste 12 åren. Finns för omgående leverans. Gamla hjälmar, även av andra fabriker, kunna förses med vår nya inredning.

Jonsereds lanneslang samt all övrig brandmateriel till lägsta priser.

BRISSMANS BRANDREDSKAP, Halmstad — Tel. 3333

Befattningen som

Vice brandchef

tillika brandmästare vid Vänersborgs brandkår kungöres härmed till ansökan ledig. Kompetensfordringar enl. brandstadgan § 7, mom. 1. I övrigt gälla bestämmelserna i brandlag, brandstadga, brandordning för staden samt gällande och blivande tjänste-, avlönings- och pensionsreglementen.

Befattningen är upptagen i 18 lönegraden, statens löneplan ortsgрупп III. Ett årligt beklädnadsbidrag om 528: — kronor utgår, varjämte pensionsavgifterna för pensionering i S. K. P. betalas av staden.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare väl meriterad tjänstgöring, skall meddela detta i ansökningsen.

Till Brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg och de handlingar sökanden önskar åberopa samt på begäran läkarebetyg skall ha inkommit till Brandchefen senast den 20 juli 1953.

Ytterligare upplysningar lämnas av brandchefen i Vänersborg tel. 138 30.
Vänersborg den 12 juni 1953.

BRANDSTYRELSEN.

den s. k. "maximitaxan". Ersättning för lämnad släckningshjälp bör enligt organisationernas mening utgå med belopp motsvarande de verkliga kostnaderna. Ett nytt förslag till taxa har utarbetats av riksbrandinspektören, som däröver inhämtat Riksförbundets yttrande. Med hänsyn till att enligt förslaget bl. a. personalkostnaderna skulle ersättas med belopp, som enligt Riksförbundets mening icke motsvarade de verkliga kostnaderna, har förbundet emellertid icke kunnat biträda det av riksbrandinspektören utarbetade förslaget."

* * *

Vid årets riksdag har härtill — i båda kamrarna — väckts motion om utredning angående vissa frågor rörande brandförsvaret. I motionerna sägs:

"1944 års brandlag och brandstadga jämte de under 1945 utfärdade normalbrandordningarna innefattade väsentligt skärpta krav på kommunernas brandförsvär. De nya bestämmelserna ha medfört en kraftig utbyggnad av brandkårerna. Nya yrkesbrandkårer ha tillkommit, och i borgarbrandkårerna ha brandmännen blivit hårdare bundna genom beredskap i hemmet eller på hemorten. 1945 funnos något över 30 yrkesbrandkårer (motsvarande) med cirka 130 brandbefäl och 1.000 brandförmän och brandmän. 1951 funnos 50 yrkesbrandkårer med

220 befäl och 1.700 brandförmän och brandmän, vartill kom viss verkstads- och servicepersonal. Ytterligare yrkesbrandkårer ha därefter tillkommit, och flera äro tydligen att vänta. Kommunernas kostnader för brandförsvaret voro år 1939 13.000.000 kr., 1945 21.000.000 kr., 1947 34.000.000 kr. Av dessa sistnämnda utgifter föllo cirka 24.000.000 kr. på städerna, varav upp emot 20.000.000 kr. på städer med yrkesbrandkårer, och cirka 10.000.000 på landskommunerna. För år 1952 torde kostnaderna uppgå till omkring 50.000.000 kronor.

Den förstärkning av brandförsvaret som skett har av många skäl varit angelägen. Kostnaderna ha emellertid stegrats i sådan takt, att en noggrann granskning av förhållandena inom brandförsvaret och av möjligheterna till billigare verksamhet måste ske. Den hittillsvarande utvecklingen synes nämligen i hög grad ha präglats av alltför schematiska bestämmelser och av en hårddragning i tillämpningen, som medfört en icke försvarbar ökning av utgifterna. Över huvud taget synes man varken i förberedelserna till 1944 års lag eller vid tillämpningen av bestämmelserna från tillsynsmyndigheternas sida ha tillräckligt beaktat sådana arbetskrafts- och ekonomiska synpunkter, som med nödvändighet måste präglade kommunernas verksamhet även på detta område. Kommunerna synas sålunda ha tvingats ge-

Helmask nr 474 V
"KLARSIKT"

Klar sikt med "KLARSIKT"

Prova den nya populära och tillförlitliga helmasken "KLARSIKT", som har betydligt större synfält än de vanliga helmaskerna. God passform och in- och utandningsventiler av beprövad konstruktion. En stor imskiva, som täcker hela synfältet, förhindrar effektivt imbildning. Ni arbetar lättare och känner Er säker med "KLARSIKT".

Högeffektfilter nr 98 F mot alla vid en eldsvåda förekommande gaser utom Co. Kr. 10:—/st.

Imskivor 60 mm och 65 mm Ø, dubbelsidigt impregnerade
Kr. 0: 60/par.

BRAND- och ARBETARSKYDDSMATERIEL

Arne Carlsson
Sandviksvägen 32, Hässelby Villastad
Tel. Stockholm 38 10 95

nomföra en snabb och dyrbar expansion av brandförsvaret utan att ha beretts tillfredsställande möjligheter att undersöka eller pröva alternativa utvägar och utan att erhålla beaktansvärda råd eller förslag beträffande den mest ekonomiska formen för brandförsvaret.

Sedan nu lagbestämmelserna och normalbrandordningen varit i tillämpning så lång tid, att vissa slutsatser borde kunna dragas av de gjorda erfarenheterna, synes det lämpligt att få verkställd en översyn av brandlagstiftningen och normalbrandordningen i syfte att öka möjligheterna för kommunerna att vidta sådana lokala anordningar, som med hänsyn till omständigheterna kunna vara försvarade och som kunna bidra till att minska kostnaderna för brandförsvaret. Det synes därvid vara en angelägenhet av största vikt att få till stånd en sådan utredning, som kan ge anvisningar om brandförsvarets inre organisation, dess effekt och ekonomi. Det borde vara ett förstahandsintresse även för staten att brandväsendet erhåller den mest ekonomiska utformningen. I anslutning härtill borde även övervägas, huruvida brandförsvaret i sin nuvarande utformning med hänsyn till brandskadornas lokala förläggning är avvägt på lämpligaste sätt och i vad mån det förebyggande brandskyddet är tillfredsställande ordnat med hänsyn till brandskadornas art och fördelning. Det torde numera finnas vissa möjligheter att på ett bättre sätt än tidigare statistiskt undersöka dessa frågor.

Andra spørsmål av vikt i dessa sammanhang är frågan om samhällets olycksfallsberedskap, närmast med avseende på ambulansväsendet och anordningarna. Ambulansväsendet har i stor utsträckning förlagts till brandkårerna, där det påtagbart bidragit till ökningen av antalet brandmän. Frågan är emellertid om detta är den organisatoriskt och ekonomiskt bästa lösningen. De avsevärda löneskillnaderna mellan t. ex. en ambulansförare och en brandman tala bl. a. i annan riktning. I fråga om alarmeringsanordningarna bör erinras om förslaget till en samhällets olycksfalls- och säkerhetstjänst (SOU 1951: 19). Av betydelse synes ytterligare vara att få klarhet över det inflytande, icke minst i fråga om den enskilda kommunens brandförsvaret, som synes utövas genom brandförsäkringsbolagens taxepolitik och andra åtgärder.

Det torde vara av stor vikt, att huvudmännen för brandväsendet, d. v. s. kommunerna, aktivt engageras i den här ifrågasatta utredningen.

Med hänvisning till vad ovan anförts få vi föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning, omfattande dels frågan

om översyn och modifiering av de nuvarande brandförfattningarna, dels frågan om brandförsvarets inre organisation, samt dels ock vissa andra här ovan berörda spørsmål som beröra brandväsendet."

* * *

I gemensamt yttrande över dessa motioner anför Riksförbundet och Brandskyddsföreningen följande:

"Till bedömande av frågan om önskvärdheten eller nödvändigheten av att underkasta brandförsvaret och särskilt kostnaderna därför ny utredning må här först nämnas några siffror ur Sveriges officiella statistik.

År 1920 uppgingo brandförsäkringsbeloppen till 32,9 miljarder kronor och de utbetalade brandskadeersättningarna till 50,3 miljoner kronor. Detta innebär, att ersättningarna nämnda år utgjorde 1,5 % av brandförsäkringsbeloppen.

År 1951, d. v. s. det sista år för vilket försäkringsstatistiken är avslutad, voro motsvarande siffror 175,8 miljarder kronor resp. 85,4 miljoner kronor, d. v. s. skadeersättningarna utgjorde 0,5 % av brandförsäkringsbeloppen.

För år 1952 beräknas brandförsäkringsbeloppen till ungefär 200 miljarder kronor samt brandskadeersättningarna till omkring 110 miljoner kronor. Under detta år torde sålunda ungefär samma relation ha rått mellan brandförsäkringsbelopp och ersättningar som under 1951.

De relativa brandskadorna ha alltså i Sverige under de tre senaste decennierna gått ner med omkring två tredjedelar. Detta förhållande har även återspeglats i försäkringsbolagens premiesättning. Brandförsäkringspremierna utgjorde sålunda år 1920 2,7 % av brandförsäkringsbeloppen, under det att premierna för år 1952 i likhet med vad som var fallet år 1951 beräknas bli omkring 1 % av försäkringsbeloppen.

Därest försäkringstagarna således nu skulle betala samma medelpremie som år 1920 — det år, då ett mera systematiskt brandskyddsarbete började både på det släckande och det förebyggande området — skulle svenska folket årligen betala omkring 1,7 % av 200 miljarder kronor, d. v. s. omkring 340 miljoner kronor mer om året i brandpremier än vad som nu är fallet. Detta belopp är således den bruttominskning, som uppkommit genom minskade relativa brandskador.

Under de av motionärerna nämnda åren 1939, 1945 och 1947 har medelpremien varit 1,4 %. Från år 1947 har sänkningen av medelpremien fram t. o. m. år 1952 varit omkring 0,4 %. Allmänheten har således för år 1952 erlagt ett sammanlagt pre-

miebelopp som är omkring 80 miljoner kronor lägre (0,4 % \times 200 miljarder) än om samma medelpremie skulle ha beräknats som för åren 1939—1947. Även under de senaste åren har således premienivån väsentligt sjunkit.

Anledningarna till den betydande nedgång i de relativa brandskadorna, som ägt rum under de sista tre decennierna, och den möjlighet till sänkta brandförsäkringspremier som därigenom uppkommit, äro givetvis flera. I första hand har medverkat en med tiden allt mera markerad övergång till brandsäkert eller brandhärdigt byggnadsmateriel. Nya principer för samhällsplaneringen, syftande till en mera spridd bebyggelse, vilket anses önskvärt ur sociala och andra synpunkter, ha medverkat. Men härtill kommer den betydande och ständigt fortgående förbättring av det förebyggande och det släckande brandskyddet, som ägt rum och som måste anses ha i hög grad påverkat nedgången i de relativa brandskadorna.

Riksförbundet och Brandskyddsföreningen äro emellertid ense med motionärerna om att det förebyggande brandskyddet ännu knappast kan anses tillfredsställande ordnat. Visserligen bedrivs på detta område ett intensivt upplysnings- och propagandaarbete icke minst av Brandskyddsföreningen, av brandbefälet samt av brandförsäkringsanstalterna och deras stora tekniska personal, men mycket återstår säkerligen, innan det förebyggande brandskyddet i Sverige kan sägas vara tillfredsställande ordnat.

Av ovannämnda statistik framgår, att brandförsäkringsvärdena ökat rekordartat snabbt under de tre senaste decennierna. Detta gäller särskilt storindustrien. Brandskadornas omfattning är numera i mycket hög grad beroende på ett relativt litet antal storeldsvådor, som nästan uteslutande drabbar industri- och magasinrisker. Faran för storeldsvådor är för dessa i hög grad beroende av byggnadssätt och sektionering. Här har under senare år den statliga byggnadsregleringen i hög grad bidragit till att försvåra genomförandet av sådana byggnadstekniska brandskyddsåtgärder som äro önskvärda för att hindra katastrofaldsvådor. Framställningar om att få utföra så enkla och nödvändiga brandskyddsåtgärder som uppförandet av brandmur för att sektionera brandfarliga träbyggnader med mångmiljonvärden ha ofta avslagits, vilket i flera fall resulterat i att till synes obetydliga brandtillbud utvecklats till miljonskador. De oreglerade magasinområdena, där "träkäkar" ofta innehålla miljonvärden, innebära även betydande faromoment för katastrofaldsvådor.

Svenska Brandkårernas Riksförbund och Svenska Brandskyddsföreningen anse, att de statistiska uppgifter, som återgivits i det föregående, icke giva fog för den uppfattningen, att någon minskning av brandväsendets effektivitet nu kan medgivas. Riksförbundet och Brandskyddsföreningen anse dock, att den av motionärerna föreslagna utredningen bör komma till stånd. Otvivelaktigt finnes inom det släckande brandförsvaret ett utrymme för rationaliseringsåtgärder. Samarbetet mellan närliggande kommuner torde kunna väsentligt utbyggas utöver vad som nu är fallet med högre effektivitet och begränsning av kostnaderna som resultat. I detta sammanhang bör jämväl uppmärksammas den betydelse, som en effektiv och ändamålsenlig alarmering spelar för brandförsvarets verksamhet. Det förslag, som redan föreligger utarbetet angående samhällets olycksfalls- och säkerhetstjänst, synes ur denna synpunkt förtjäna det största intresse. Riksförbundet och Brandskyddsföreningen vill understryka angelägenheten av att detta förslag snarast göres till föremål för slutligt ställningstagande.

Beträffande ambulansväsendets organisation anse vi i likhet med motionärerna, att denna fråga bör utredas. Det bör emellertid framhållas, att sammankopplingen av ambulansväsendet med brandkårerna ingalunda är förenad med enbart olägenheter.

Vad beträffar det förebyggande brandskyddet må framhållas önskvärdheten av att lättnader genomföras i den statliga byggnadsregleringen i fråga om sådana byggnadstekniska åtgärder, som uppenbarligen äro nödvändiga för brandskyddets stärkande inom större industri- och magasinrisker.

Slutligen må här framhållas önskvärdheten av att vid en eventuell utredning uppmärksamheten ägnas den betydande brandkatastroffara, som ofta föreligger inom större oreglerade magasin- och hamnområden."

Älvsborgs Läns Brandkårsförbunds Stipendiefond

utdelar innevarande år två stip. om vardera 250 kr. som bidrag till studier vid yrkesbrandkår. Stip. är avsett för brandchef el. v. brandchef vid borgar-, friv- el. industribrandkår inom Älvsborgs län, som är ansluten till brandkårsförbundet. Stip. kan sökas före 1 sept. 1953 hos Älvsborgs läns Brandkårsförbund, verkst. Utsk., adr: Brandkåren, Borås.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1951

9. (Dnr 289/1951) Ang. klander av brandstyrelsens beslut (utseende av brandmästare vid yrkesbrandkår).

Vid sammanträde den 14 juni 1951 beslöt *brandstyrelsen* i Falun utse brandförman Nils Minell, född 1898, till brandmästare vid yrkesbrandkåren i Falun från och med den 1 juli 1951.

Häröver anförde *klaganden*, brandförman Rune Andersson i Falun, född 1919, som även sökt befattningen, besvär hos magistraten i Falun med yrkande att brandstyrelsens beslut måtte upphävas, enär klaganden men icke Minell genomgått såväl brandförmans- som brandmästarekurs kategori I vid statens brandskola och brandstyrelsen således ej följt de bestämmelser som gälla för brandmästarebefattningar.

Brandstyrelsen hemställde om besvärens ogillande. Brandstyrelsen hade vid utseendet av Minell till brandmästare noga beaktat det hävdvunna uttrycket att vid all befordring avseende skulle fästas vid sökandenas förtjänst och skicklighet. Brandstyrelsen vill icke på något sätt förringa klagandens meriter och förtjänster. Brandstyrelsen hade dock vid bedömandet av värdet av sökandenas tjänstemeriter funnit Minell vara såväl klaganden som de övriga två medsökandena betydligt överlägsen. Brandstyrelsen hävdade, att Minells långa och utomordentligt väl vitsordade praktiska tjänstgöring vid brandkåren och hans ingående kännedom om stadens lokala förhållanden gjorde honom alldeles speciellt skickad såsom brandmästare i staden.

Magistraten meddelade följande beslut: Enligt 7 § 1 mom. i gällande brandstadga, i vilken paragraf meddelas kompetensföreskrifter ifråga om befäl vid yrkesbrandkårer, skall brandmästare hava genomgått brandmästarekurs kategori I vid statens brandskola. Minell har icke genomgått sådan kurs. Emellertid skola enligt övergångsbestämmelserna i stadgan kompetensföreskrifterna i 7 § 1 och 2 mom. icke äga tillämpning å person, som före den 1 januari 1948 erhållit befattning såsom brandbefäl. Minell, som den 1 juli 1918 anställdes i Falu brandkårs tjänst, har den 1 juli 1942 befordrats till brandförman. Då enligt brandstadgan brandförman betecknas såsom brandbefäl, har Minell sålunda före den 1 januari 1948 erhållit befattning såsom brandbefäl. Vid sådant förhållande finner magistraten klandrade beslutet icke vara i strid mot brandstadgans bestämmelser angående brandmästare. På grund härav och då skäl ej i övrigt anförts till ändring i klandrade beslutet lämnar magistraten besvären utan bifall.

Sedan klaganden därpå hos länsstyrelsen anförde besvär över magistratens beslut, yttrade *länsstyrelsen* i *Kopparbergs län* genom överklagade resolutionen: länsstyrelsen, som finner klaganden icke hava visat skäl för upphävande av klandrade beslutet, lämnar besvären utan bifall.

Regeringsrätten fann ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution.

10. (Dnr 297/1951) Ang. klander av brandstyrelsens beslut (utseende av brandförman vid yrkesbrandkår).

Vid sammanträde den 31 maj 1951 beslöt *brandstyrelsen* i Hälsingborg att till brandförman vid stadens brandkår från och med den 1 juni 1951 utse brandmannen Harry Eriksson.

Brandstyrelsens beslut fattades sedan brandchefen avgivit ett utförligt motiverat förord för Eriksson. Motiveringen sammanfattades av *brandchefen* så att Eriksson hade högre ålder, större begåvning på det praktiska området och större pondus än klaganden, brandmannen Gunnar Nilsson i Hälsingborg. Ett av brandchefens skäl, som ej medtagits i sammanfattningen, var att klaganden visserligen tjänstgjort längre sammanhängande tid än Eriksson, men att Eriksson enligt bestyrkt uppgift tjänstgjort sammanlagt flera timmar d. v. s. i brandkårsarbete över huvud. Brandchefen tillade, att då båda såsom ordinarie brandmän tjänstgjort så lång tid som nära 13 år, ansåge han en mindre avvikelse i ena eller andra riktningen icke hava någon avgörande betydelse.

Häröver anförde *klaganden* besvär hos magistraten i Hälsingborg med yrkande att, enär brandstyrelsens beslut grundade sig på felaktiga intyg och informationer, detsamma måtte upphävas.

Magistraten meddelade följande beslut: Vid prövning av besvär hos magistraten över beslut, meddelade av kommunal myndighet, kunna endast de i 76 § lagen om kommunalstyrelse i stad omförmälda grunderna komma i tillämpning. Detta innebär i fråga om tjänstetillsättning att myndigheten må utse den, som myndigheten anser vara för tjänsten lämpligast, och att ändring genom besvär icke kan ernås, om blott särskilt uppställda kompetensvillkor icke åsidosatts och annan formell felaktighet icke ägt rum. Då såvitt visats sådan felaktighet icke i förevarande fall föreligger, prövar magistraten lagligt lämna de anförda besvären utan bifall.

Över magistratens beslut anförde klaganden besvär hos länsstyrelsen under förmenande, bland annat, att brandstyrelsens beslut kränkte klagandens enskilda rätt.

Genom överklagade resolutionen utlät sig *länsstyrelsen* i *Malmöhus län* sålunda: Enär handlingarna icke utvisa, att brandstyrelsen genom beslutet kränkt klagandens enskilda rätt eller att beslutet i övrigt är att anse som olagligt i något av de hänseenden, varom förmäles i 76 § lagen om kommunalstyrelse i stad, prövar länsstyrelsen skäligen lämna besvären utan bifall.

Regeringsrätten fann ej skäl att göra ändring i länsstyrelsens resolution.

Stig G. Holmberg.

Bilaga.

Som bilaga till detta nummer följer Försäkringsbolagens maximitaxa av år 1953 för ersättning av släckningskostnad.

A. R. Florin 60 år

Den 21 juli fyller brandchefen i Kalmar, kapten A. R. Florin, 60 år.

I brandskyddskretsar är "Abbe" ett känt och välkänt namn och ofta händer det, att kolleger och brandskyddsorganisationer vill höra Kalmarbrandchefens mening i betydelsefulla frå-

gor. Abbes signaturmelodi är "Arbetets Höga Visa". Det är väl få förunnat att vid sidan av den egentliga befattningen som brandchef kunna inneha så maktpåliggande uppdrag som att vara civilförsvarschef, länsbrandinspektör och brandkonsulent. Tack vare A. R. Florins organisationsförmåga går det bra. Denna har även hjälpt honom att ställa sina krafter till förfogande för gymnastik-, idrotts-, röda kors- och tjänstemannaorganisationer. På grund av bristande tid har han nu i flertalet föreningar lämnat ordförandeklubban i andra händer, men alltjämt är han ordförande i Kalmar Rödakorskår och Brandkårens Idrottsklubb.

Att A. R. Florins gedigna arbetsinsatser på olika områden vunnit tillbörlig uppskattning kan man få en uppfattning om, då brandchefen ibland skrudar sig till parad och större delen av hans breda bröst upptages av utmärkelsetecken. Spaltutrymmet torde inte räcka till för en uppräknings av samtliga, men följande må nämnas: Vasaorden, Riksluftskyddsförbundets förtjänsttecken i guld, Sveriges Civilförsvarsförbunds kungl. medalj i silver, Svenska Simförbundets förtjänstmedalj i guld, Svenska Brandkårernas Riksförbunds förtjänstmedalj i guld, Städernas Brandstodsbolags förtjänstmedalj i guld och Skandiamedaljen i guld.

Einar Oterdahl död

Brandchefen i Lund, gymnastikläraren och kaptenen Einar Oterdahl avled midsommardagen i en ålder av 65 år.

Einar Oterdahl var född i Uddevalla, tog studenten i Göteborg 1907, blev underlöjtnant i Göta artilleriregementes reserv 1909 samt avlade gymnastikdirektörsexamen 1911. Efter år 1914 hade han sin verksamhet förlagd till Lund såsom gymnastiklärare vid Katedralskolan och från och med år 1922 var han även Lunds stads brandchef. År 1926 blev han kapten i reserven.

Einar Oterdahl var en mångfrestare, men en sådan av stora mått. Han har varit svensk gymnastiks stora namn med klang även långt utanför landets gränser. Sålunda var han bl. a. ledare för Sveriges manliga elitgymnastiktrupp vid Olympiska spelen i Berlin 1936, vid uppvisningar i England 1938 och vid Lingiaden i Stockholm 1939. Hans egen elitavdelning, Lunds gymnastikklubb, var så länge Oterdahl stod som dess ledare, en av landets främsta.

Såsom ordinarie brandchef i Lund blev han den drivande kraften i en omorganisation, som ägde rum vid brandkåren de närmaste åren efter hans anställning. Även här visade han framstående egenskaper.

Under många år var Oterdahl suppleant i Svenska Brandskyddsföreningens styrelse samt ordförande i Skånska städernas brandbefälsförening. Under krigsåren var han en anlita kraft inom civilförsvaret i Lund.

Den bortgångne efterlämnar minnet av en hedersman, en rakryggad karl, något karsk i sitt uppträdande men med hjärtat på rätta stället. Han tvekade ej att offentligt ge uttryck för sin åsikt, när det gällde frågor, som för honom hade vital eller principiell innebörd, och detta även om han visste, att han stod ensam. Och han skaffade sig alltid respekt och erkännande, även bland motståndarna, på grund av sin orädda hållning och sina ideella motiv.

Brandbefälet kommer att sakna honom.

Rtz.

För 60-åringen blåser vi i brandlurarna, så att det hörs från Luleå, där han i nio år varit eldsläckarbas, ända till Kalmar, vars brandchef han varit sedan år 1929.

E. M.

80 år.

21/8 Nilsson, Johan, f. Landshövding, Kristianstad.

50 år.

1/8 Spaak, John, Brandchef, Tidaholm.

16/8 Holmlund, K. A., 2:e v. Brandchef, Kiruna.